

Lovec

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

XLIX. LETNIK ST. 7 OKTOBER - VINOTOK 1966

Polharji

PER 60

Osnutek pravil lovske družine

Upravni odbor Lovske zveze Slovenije je na svoji seji 11. junija t. l. zadolžil izvršni odbor LZS, da izdelava osnutke pravil LD, lovske zveze in Lovske zveze Slovenije.

Izvršni odbor je 5. in 6. septembra t. l. pod predsedstvom Tineta Remškarja obravnaval kot poglavitno točko osnutek pravil LD, ki ga je pripravila posebna komisija. Predlog osnutka je obrazložil zastopnik komisije Franjo Sok. Člani izvršnega odbora LZS dr. Jože Benigar, Ivan Bokal, Janez Bulc, Ivan Cvar, Slavko Kovač, Lojze Lakner, Bojan Škrk, Mitja Vošnjak so v peturni temeljiti razpravi sestavili končno besedilo osnutka. Prvi dan je seji prisostvoval tudi predsednik nadzornega odbora LZS generalpolkovnik Rado Pehaček.

Sestavljeni osnutek vsebuje načela, ki jih je postavil na zadnji seji upravni odbor LZS in so v skladu z zakonom o lovstvu, zakonom o orožju in zakonom o društvih.

Osnutek, ki je bil s kratko obrazložitvijo razposlan preko lovskih zvez vsem LD, je pripomoček lovskim družinam in ni obvezen ter ga družine lahko prilagode svojim razmeram.

PRAVILA LOVSKE DRUŽINE

I.

Splošne določbe

1. člen

Lovska družina je društvo. Sedež družine je v Občina Lovska družina deluje na območju lovišča, ki ji je bilo dano v gospodarjenje.

2. člen

Delovanje lovske družine je javno, o delovanju in gospodarjenju poroča pristojnim organom občinske skupščine.

3. člen

Lovska družina ima svojo štampljko. Štampljka ima obliko elipse z višino 4 cm in širino 3 cm. V sredini je glava gamsa, okrog pa napis »Lovska družina...«

II.

Namen in naloge

4. člen

Lovska družina je prostovoljna združitev lovcev zaradi gojitve in varstva zaščitene divjadi, lova in uporabe divjadi, zmanjšanja števila škodljivcev ter urejanja in vzdrževanja lovišča (čl. 4 temeljnega zakona o lovstvu).

Za dosego tega namena lovska družina zlasti:

- goji divjad, ki je za lovišče primerna, izboljšuje njeno kakovost, skrbi, da se stalež veča in ohrani v takem številu, da ni v škodo drugim gospodarskim panogam in skrbi za varstvo divjadi ter njeno zdravje (bonitiranje, gospodarski načrt),
- skrbi za varstvo koristnih ptic in sesalcev, ki so sestavni del narodnega bogastva,
- lovi divjad in zatira škodljivce, skladno z zakonitimi predpisi, na lovsko pravičen način,
- razpolaga z uplenjeno divjadjo in njenimi deli,
- gradi in vzdržuje lovske naprave,
- izpolnjuje posebne pogoje iz pogodbe, s katero je dobila lovišče v gospodarjenje,
- sestavlja lovsko-gospodarski načrt in v zvezi z gospodarjenjem sodeluje z organi občinske skupščine,
- sodeluje z drugimi lovske organizacijami in organizacijami, ki imajo podobne naloge,
- skrbi za lovsko strokovno vzgojo svojih članov in jih vzgaja v ljubezni do narave in divjadi.

III.

Članstvo

5. člen

Vsak občan lahko postane ob enakih pogojih član lovske družine, kot to določajo ta pravila. Tuji državljani smejo biti člani družine, če stalno žive v Jugoslaviji. Častni član je lahko državljan SFRJ, ki ima posebne zasluge za lovsko družino ali lovstvo sploh.

Lovska družina sme odkloniti sprejem v članstvo:

- tistemu, ki je bil obsojen zaradi kaznivega dejanja nezakonitega lova in tistemu, ki je bil upravno kaznovan zaradi prekrška zakona o lovstvu in zakona o posesti in nošenju orožja,
- tistemu, ki sploh ni opravil lovskega izpita, če od dneva, ko je bil dolžan polagati izpit oziroma od dneva zadnjega neuspešnega polaganja, niso pretekla tri leta,
- tistemu, ki je bil izključen iz lovske družine,
- tistemu, ki nima moralnih kvalitet za lovca.

6. člen

Kdor hoče postati član lovske družine, mora vložiti pismeno prošnjo pri upravnem odboru lovske družine. V prošnji mora navesti podatke, iz katerih je razvidno, ali izpolnjuje pogoje za sprejem.

Klopotec v lovišču LD Kungota

Foto P. Adamič

7. člen

O sprejemu članov odloči upravni odbor najkasneje v treh mesecih po vložitvi prošnje. O odklonitvi upravni odbor obvesti prosilca z navedbo razlogov odklonitve. Odklonjeni ima v 15 dneh pravico pritožbe na občni zbor, ki odloči dokončno. To pravico ima tudi tisti, ki na svojo prošnjo v treh mesecih ni dobil odgovora.

8. člen

Člani lovske družine imajo pravico:

- a) loviti v lovišču lovske družine,
- b) udeleževati se občnih zborov, družinskih posvetov ter drugih prireditev lovske družine, stavljati predloge in z glasovanjem odločati o splošnih aktih in drugih odločitvah lovske družine,
- c) nositi lovski znak.

9. člen

Redni člani lovske družine so dolžni:

- a) plačati pristopnino,
- b) plačevati članarino in gojitvene prispevke,
- c) pri izvrševanju nalog iz člena 4 pomagati z brezplačnim delom ali drugače,
- č) izvrševati lov po določilih zakona o lovstvu in drugih predpisih, po določilih družinskega poslovnika in sklepih lovske družine ter po lovsko pravičnih načelih in običajih,
- d) udeleževati se družinskih posvetov in občnih zborov,

e) ravnati pravilno z lovskim orožjem in drugimi nevarnimi lovnimi sredstvi, tako da ne ogrožajo življenja ljudi in varnosti premoženja. Častne člane upravni odbor oprosti posameznih dolžnosti iz prvega odstavka.

IV.

Prenehanje lovske družine in članstva

10. člen

Lovska družina preneha delovati:

- a) če občni zbor sklene, da LD preneha delovati,
- b) če pristojni organ v smislu člena 16 in 17 temeljnega zakona o društvih prepove delovanje lovske družine.

S prenehanjem delovanja lovske družine preneha tudi članstvo. Čisto premoženje, izvirajoče iz lovišča lovske družine, ki je prenehala delovati, se izroči tisti lovski družini, katera prevzame v gospodarjenje lovišče bivše lovske družine. Če se lovišče ne izroči v upravljanje drugi lovski družini, premoženje vključi Lovska zveza v svoj sklad za napredek lovstva in ga uporabi po določilih za upravljanje tega sklada.

11. člen

Članu lovske družine članstvo preneha:

s smrtjo, z izstopom, z izključitvijo, z nastopom pogojev iz člena 6 (tretji odstavek) temeljnega zakona o društvih.

Izključitev iz lovske družine je možna samo v disciplinskem postopku.

Članstvo preneha tudi članu, ki v dveh letih, računajoč od dneva sprejema, ne opravi lovskega izpita, ali članu, ki ob koncu lovskega leta kljub pismenemu opominu neupravičeno ne poravna redne članarine.

Članstvo preneha tudi tistemu, ki je bil pravno-močno obsojen za kazniva dejanja, naštetá v čl. 5 teh pravil. V tem primeru članstvo preneha s pravnomočnostjo sodbe.

12. člen

Komur preneha članstvo, mora poravnati vse obveznosti do družine, ki so nastale do prenehanja članstva.

V.

Organi družine

13. člen

Organi lovske družine so:

občni zbor, upravni odbor, nadzorni odbor in disciplinsko razsodišče.

14. člen

Občni zbor je najvišji organ lovske družine.

Občni zbori so redni in izredni.

Redni občni zbor skliče upravni odbor vsako leto. Izredni občni zbor mora sklicati upravni odbor, če to zahteva nadzorni odbor, ali vsaj tretjina članov lovske družine. Izredni občni zbor mora sklicati v enem mesecu po sprejeti zahtevi. Če ga upravni odbor ne skliče, ali noče sklicati v tem roku, ga lahko skliče tisti, ki je sklicanje zahteval.

15. člen

Pismeno vabilo za občni zbor s predlogom dnevnega reda mora poslati upravni odbor članom lovske družine vsaj osem dni pred dnevom občnega zbora. O občnem zboru upravni odbor obvesti tudi Lovsko zvezo in pristojno občinsko skupščino.

16. člen

Občni zbor je sklepčen, če je navzoča vsaj polovica članov lovske družine. Če v določenem času občni zbor ni sklepčen, se vrši uro pozneje ter veljavno sklepa ne glede na število prisotnih članov, razen v zadevah, za katere je predpisana kvalificirana večina.

17. člen

Občni zbor začne in vodi starešina, če občni zbor ne sklene drugače. Občni zbor imenuje zapisnikarja in izvoli dva overovatelja zapisnika. Zapisnik občnega zbora podpišejo zapisnikar in overovatelj. Zapisnik se predloži pristojnemu organu občinske skupščine in Lovski zvezi

18. člen

V pristojnost občnega zbora spada zlasti:

- a) obravnavanje in sklepanje o poročilu upravnega in nadzornega odbora, sklepanje o podelitvi razrešnice, volitve upravnega in nadzornega odbora, disciplinskega razsodišča in delegatov za Lovsko zvezo
- b) odobritev obračuna za preteklo lovsko leto, sprejem predračuna za bodoče lovsko leto in lovsko-gospodarskega načrta,
- c) določitev višine pristopnine, redne članarine in drugih prispevkov,
- č) sprejem oziroma sprememba pravil, poslovnika, pravilnikov ter drugih splošnih aktov,
- d) sklepanje o zadolžitvi lovske družine preko 5000 N-din,
- e) sklepanje o včlanjenju lovske družine v Lovsko zvezo (člen 19. temeljnega zakona o društvih),
- f) sklepanje o prenehanju delovanja lovske družine,
- g) reševanje pritožb zoper sklepe in druge odločitve upravnega odbora in disciplinskega razsodišča; odločitve v tej zvezi so dokončne.

Jesenski podleseki

Foto ing. I. Kalan

Poplavljeno lovišče LD Križevci

Foto P. Adamič

Za veljavnost odločitev pod točko d) do vključno g) je potrebna večina glasov vseh članov lovske družine (kvalificirana večina) in ne le večina glasov navzočih članov.

19. člen

Za reševanje važnejših tekočih zadev, razen onih, ki so pridržane občnemu zboru, sklicuje upravni odbor po potrebi družinske posvete.

20. člen

Upravni odbor lovske družine mora imeti vsaj pet članov, od tega starešino, tajnika, blagajnika in gospodarja. Lahko pa ima tudi več odbornikov.

Upravni odbor se izvoli za eno leto. Upravni odbor rešuje tekoče zadeve na odborovih sejah, zlasti:

izvršuje sklepe občnega zbora in družinskih posvetov, skrbi za izpolnjevanje pogodbene obveznosti o gospodarjenju z loviščem in sploh skrbi za zakonitost delovanja lovske družine, ukrepa vse potrebno za uspešno gospodarjenje, vodi evidenco članstva, sprejema člane, upravlja premoženje lovske družine, sklepa pogodbo z občino o prevzemu lovišča v gospodarjenje, pripravi predlog lovskogospodarskega načrta, zbira statistične podatke in jih dostavlja pristojnim organom, zastopa interese lovske družine pri občinski skupščini in Lovski zvezi , sprejema na delo in izdaja s tem v zvezi odločbe (delovna razmerja).

21. člen

Lovsko družino zastopata in zanjo podpisujeta starešina in tajnik, v finančnih zadevah in poslih, ki lovsko družino materialno obremenjujejo pa starešina in blagajnik.

22. člen

Gospodarjenje družine in delo odbora nadzira nadzorni odbor, ki ima tri člane. Nadzorni odbor mora vsaj dvakrat na leto pregledati gospodarstvo in finančno poslovanje družine, njeno blagajno in priloge. O svojih ugotovitvah poroča občnemu zboru in stavi predlog o razrešnici. Če pri pregledu ugotovi nepravilnosti, zahteva sklicanje družinskega posveta, v težjih primerih pa izrednega občnega zbora.

23. člen

Vsi sklepi organov lovske družine se pri sklepanju sprejmejo z večino glasov navzočih, z izjemo zadev, za katere se zahteva kvalificirana večina.

Glasovanje je javno, razen če z večino glasov ni sklenjeno, da bo glasovanje tajno. O vseh sejah se vodi zapisnik.

Zoper vsak sklep ali odločbo upravnega ali nadzornega odbora je dopustna pritožba na občni zbor, vložiti pa jo je treba v 15 dneh po objavi oziroma pismeni vročitvi. Občni zbor odloča dokončno.

VI.

Sredstva

24. člen

Sredstva lovske družine so:

- a) pristopnine, članarine in izredni članski prispevki,
- b) odstrelnine in izkupički za uplenjeno divjad in njene dele,
- c) dohodki od društvenih prireditvev, nagrade, podpore, darila, vrednost opravljenega dela članov lovske družine in podobni dohodki,
- č) odškodnine oziroma povračila za protipravno prisvojen ali pokončano divjad, odškodnine za poškodovane lovske naprave,
- d) krediti.

25. člen

Premoženje lovske družine upravlja upravni odbor. Sredstva, ki jih lovska družina dobi iz gospodarjenja z loviščem, se smejo porabiti samo v korist lovišča. Upravni odbor evidentira ta sredstva ločeno od drugih dohodkov.

VII.

Disciplinski postopek

26. člen

Za izrekanje disciplinskih kazni svojim članom izvoli lovska družina disciplinsko razsodišče. Disciplinsko razsodišče sestavljajo predsednik, dva člana in dva namestnika. Člani upravnega odbora so lahko tudi člani disciplinskega razsodišča (pri manjših LD).

27. člen

Disciplinski postopek stori:

1. kdor krši zakonita določila o lovstvu in orožju, pravila, poslovnik ter samoupravne predpise lovske družine,
2. kdor zanemarja ali ne izvršuje poverjenih mu dolžnosti,
3. kdor grobo krši lovsko disciplino na način, ki je nasproten načelom lovske pravičnosti ali etike.

Disciplinski postopek se lahko uvede tudi zoper tiste, ki so v kazenskem postopku ali že pravno-močno obsojeni.

28. člen

Disciplinske kazni so:

1. opomin,
2. prepoved izvrševanja lova sploh ali na eno ali več vrst divjadi za določeno dobo, toda največ za eno leto,
3. izključitev iz članstva lovske družine.

29. člen

Disciplinski postopek se prične na predlog upravnega odbora, nadzornega odbora ali člana lovske družine. Za disciplinski postopek veljajo smiselno temeljna določila kazenskega postopka; prizadetim se mora dati možnost obrambe.

O izidu disciplinskega postopka izda disciplinsko razsodišče pismeno odločbo. Zoper odločbo se sme stranka pritožiti v roku 15 dni, računajoč od prejema odločbe, na občni zbor. Ta odloči dokončno.

30. člen

Uvedba disciplinskega postopka ni več možna, če je od odkritja dejanja poteklo več kot šest mesecev.

VIII.

Izvrševanje lova

31. člen

Lovska družina izvršuje lov kot skupnost enakopravnih članov. Vsak član ima po sklepih organov lovske družine, po predpisih teh pravil in družinskega poslovnika ter skladno z lovsko-gospodarskim načrtom enake pravice glede odstrela in uporabe uplenjene divjadi.

V lovišču lovske družine se lov izvaja na skupnih lovih, po skupinah in posamezno.

V lovišču lovske družine lahko na povabilo upravnega odbora love tudi domači in tuji lovski turisti v okviru kontingenta, ki ga določa letni gospodarski načrt. Pristojbine so dolžni plačati (lovne in odstrelne takse, odkup divjačine) po veljavnem ceniku.

32. člen

Uplenjena divjad, njeni deli ter trofeje pripadajo po določilih člena 5 temeljnega zakona o lovstvu lovski družini. Trofeje divjadi lovska družina skladno z lovsko tradicijo in po pogojih svojega poslovnika odstopi uplenitelju.

33. člen

Podrobnejša določila o izvrševanju lova in uporabi uplenjene divjadi vsebuje poslovnik lovske družine. Ta poleg drugega določa višino pristopnine in redne članarine, kriterije za vrednotenje dela, ki ga člani LD opravljajo v korist lovišča, kriterije za določitev upravičencev za odstrel posameznih vrst velike divjadi, kriterije za osnovanje skupin za izvajanje lova in podobno.

34. člen

Gojitveno-nadzorno službo opravljajo poklicni in pomožni lovski čuvaji. Pri tem delu pomagajo tudi člani lovske družine z obveznimi obhodi po lovišču po določenem razporedu.

Za graditev in vzdrževanje lovskih naprav, za pripravlanje hrane in krmljenje divjadi sme družin-

ski posvet odrediti obvezno delo. Posvet vnaprej odredi odmeno, ki jo mora plačati tisti član, ki odrejenega obveznega dela ne opravi. Posvet lovske družine lahko tudi določi višino gojitvenega prispevka za tiste člane, ki ne dosežejo plana o zmanjšanju staleža škodljivcev.

IX.

Združevanje v lovsko zvezo in sodelovanje z drugimi organizacijami

35. člen

Za smotrnejšo izpolnitev nalog iz člena 4 teh pravil in zaradi vskladitve interesov lovstva na širšem območju se Lovska družina združi z drugimi zainteresiranimi lovskimi družinami v Lovsko zvezo (člen 19 temeljnega zakona o društvih).

Sredstva, potrebna za poslovanje Lovske zveze, zagotovi lovška družina v svojem proračunu v tisti višini, ki nanjo odpade.

X.

Končne določbe

36. člen

Ta pravila stopijo v veljavo, ko jih sprejme občni zbor Lovske družine, pod pogojem, da pristojni organ po členu 13 temeljnega zakona o društvih ne zahteva spremembe.

S tem dnem prenehajo veljati dosedanja pravila. Poslovnik in pravilnike je treba vskladiti s temi pravili.

O škodljivosti »škodljivcev«

Janko Perat

*O nature, tout ce qui est bien,
est enfermé dans ton sein,
tu es la source féconde de toutes
les vérités.**

Diderot

V »Lovcu« št. 12/65, 1/66 in 2/66 smo brali zanimive misli in predloge ing. A. Simoniča v članku »Nekaj misli ob osnutku novega zakona o lovstvu« o sodobnejšem, strokovnejšem odnosu do tiste divjadi, ki jo premalo kritično enostavno uvrščamo med škodljivce.

Oglašam se nekoliko pozno. Največ zato, ker je sam avtor, ing. Simonič v zadnjem odstavku

* Priroda, kar je dobrega, poseobljeno je v tvojih nedrih, ti si plodni vir vseh resnic.

omenjenega članka napisal, da nima namena polemizirati z nikomer in mi je s tem za nekaj časa vzel voljo, da bi začel s polemiko. Najbrž je tako storil še kdo drug in najbrž je to škoda. V naravi je še toliko nejasnosti, da je prav, če jih pri odkrivanju resnice čimveč sodeluje.

Pisanja pa sem se kljub temu lotil iz dveh razlogov: Prvi je ta, da sem v razgovoru z lovci in pri branju naslednjih števil »Lovca« žal ugotovil, da ni pretirana ugotovitev ing. Simoniča, da imamo še pogosto opraviti z »lovcem, katerega znanje o lovstvu temelji na 'ustnem izročilu', ki sega v čase rajne Avstrije« in da »dобрšen del lovcev imenuje vsakega ptiča s krivim kljunom in močnejšimi kremplji 'jastreb' in si šteje v sveto dolžnost, da ga čimprej pokonča«.

Drugi razlog pa je ta, da želim zopet opozoriti na omenjeni članek ing. Simoniča, ker bi utegnil zdaj po izidu novega zakona o lovstvu ostati nezapažen. To pa bi bilo škoda zato, ker avtorjeve predloge lahko upoštevamo tudi v pravih lovskih družin, kolikor niso že zajeti v novem lovskem zakonu. Kajti čas bi že bil, da bi v novih samoupravnih aktih lovskih družin popravili dokaj anahronistične norme o dolžnosti lovcev pri pokončevanju »škodljivcev« ter o odlikovanju najboljših pokončevalcev. Znano je, da je v tem točkovanju najvišje vrednotena kuna. V nekaterih pravilnikih so »dostojno vrednotene« celo sove!

Ing. Simonič je obravnaval vprašanje »škodljivcev« predvsem z lovsko strokovnega vidika. Jaz bi dodal le nekaj besed s stališča lovške etike in se vprašujem, s kakšno moralno pravico delimo divjad na neškodljivo in »škodljivo«. Škodljiv je človek, ker je vsa zgodovina civilizacije (tu ne mislim kulture!) en sam dolg boj proti naravi. Danes smo že tako daleč, da je ogrožen obstoj celih živalskih vrst. Zato je dolžnost človeka, še posebej pa lovca, da ohranja zanamcem obstoj še živečih živalskih vrst, čeprav pri površni in prakticistični oceni nekatere od njih niso koristne ali celo škodljive.

Pa poglejmo to vprašanje še z drugega zornega kota: mi še vedno delimo »koristno« divjad na divjad velikega lova in divjad malega lova. V glavnem veljajo pri lovu in uplenitvi obeh vrst divjadi precej dognani in natančni lovsko etični običaji, ki jih lovci na splošno upoštevajo. Pri divjadi pa, ki šteje med »škodljivce«, je vse dovoljeno! Tu ni več predpisa, ni običaja. Tu ne velja več lovsko-človeški odnos do divjadi, saj je celo naše lovsko izrazoslovje temu prilagojeno: »koristno« divjad uplenimo, »škodljivo« pa pokončujemo!

Prepričan sem, da bi se mnoge želje ing. Simoniča uresničile že s tem, če bi imeli lovci enak odnos pri lovu in uplenitvi zverjadi in ujed, kot ga imajo do »koristne« divjadi.

Vidra se je ujela

Foto J. Cernač

Predvsem ne bi smeli uporabljati strupov. Vsaj tako masovno ne. To ni lovsko! Če se je res zverjad ali perjad (vrane, srake) v posameznem lovišču tako razmnožila, da je iz gojitvenih razlogov nujno potrebno zmanjšati njihov stalež, potem naj strupijo plačani lovski čuvaji in druge strokovne osebe. Lovske družine pa naj vodijo bolj natančno evidenco o nastavljenih nepobranih vabah.

Dokler je bil v uporabi cianovodik, je žal dalo življenje nekaj otrok, preden smo prišli k pameti. Menda strihnin otrokom ni nevaren (!). Pa poglejmo, kaj smo naredili s staležem krogarja, odkar se uporablja strihnin.

Res bi rad vedel, kakšno je razmerje med nastavljenimi, zastrupljenimi vabami, pobranimi vabami in najdeno, zastrupljeno divjadjo, ki ji je bila vaba namenjena.

Kakor vidite, sem vnet pristaš idej ing. Simoniča in sem prepričan, da nas ni malo takih.

Toda pri tem bi vseeno rad izrazil nekatere svoje misli in dognanja, ki se navidezno razlikujejo od stališč ing. Simoniča prav v vprašanju škodljivosti ali neškodljivosti posameznih vrst divjadi. Ing. Simonič v svojem članku navaja splošna dejstva, posplošitve raziskav v različnih krajih in v velikem obsegu.

Vemo pa, da se posamezno često razlikuje od splošnega, da vsako pravilo pozna izjeme. Oseben sem prepričan o pravilnosti trditev avtorja o škodljivosti posameznih vrst divjadi v splošnem, ki jih navaja. Prepričan pa sem in sicer na podlagi osebnih izkušenj in »ustnega izročila« iz časov rajnke Avstrije, kajti tudi ustno izročilo nekaj velja, da so posamezni medvedi bolj nevarni, posamezne kune in ujede bolj škodljive, kot so na splošno njihovi vrstniki.

Kako nastanejo te razlike v posameznih vrstah divjih živali, ne nameravam razlagati s pomočjo fiziologije ali patofiziologije, ker to presega namen tega članka. Vsi vemo za primere, ko je posamezna lisica ogrožala vse kure v vasi. Če je bila ta prava lisica uplenjena, je bil za dolgo mir med kurami in med gospodinjami, čeprav je živelo in še živi nekaj lisic tam okoli. Vsaka podeželska gospodinja tudi ve, da se posamezna vrana specializira za lov na piščeta, medtem ko se druge vrane ne zmenijo zanje in podobno. Lahko bi naštel mnogo primerov. Enako je v naravi. Srne, razen mladičev, niso ogrožene od lisic. Toda spominjam se primera lisice, ki se je specializirala na lov na srnjad v snegu, kar so ugotovili lovci domačini (LD Čezsoča), katerim je uspelo to lisico tudi upleniti.

Da ne bi šel predaleč v razvijanju teh misli, predlagam, da bi bile v novih pravilih lovskih družin sprejete nove, sodobnejše določbe o lovu na zverjad in ujede, o vrednosti točk pri pokončevanju »škodljivcev«, o odlikovanju in nagradah za najbolj uspešne »pokončevalce škodljivcev«. Določbe, ki bodo mnogo bolj prilagojene specifičnim razmeram lovišča.

Predlagam pa tudi določbo, da je lovec upravičen streljati kadarkoli na zverjad ali ujede, kolikor niso posebej z zakonom zaščitene, če jih opazi pri plenitvi zaščitene divjadi. V tem je velika verjetnost, da bo lovec pokončal tiste nenormalne primerke, ki iz zelo različnih razlogov odstopajo od življenjskih navad svoje vrste.

Uredništvu »Lovca« pa predlagam, da bi komentiralo nestrokovne in starokopitne članke, če jih že objavlja. Kajti še mnogo je takih lovcev, ki vzamejo vse za sveto, kar piše v »Lovcu«, pa čeprav je v »oprtniku«.

Prišla jesen si zlata...

Viktor Čeh

Nedvomno nudi narava lovcu skozi vse leto obilo najrazličnejših doživetij in užitkov. Spomnimo se pravljičnega prebujanja pomladnega jutra, visoko v planinah, ob naskakovanju gozdnega trubačurja po »taktu« njegovega, v ljubezni gorečega srca. Pomislimo na razburljivo izzivanje bojevitega viteza na korajžo. Neresnico bi govoril, kdor bi trdil, da ni nestrpnost obračal listov koledarja in štel dni do prvega junija. Pa srnji prsk! Ali ne čuti mlad lovec ob prvem srnjaku, ki ga je premamila glasba iz preproste piščalke, precejšnjih dvomov nad resničnostjo svoje sposobnosti? Da, veliko prečudnega nudi brsteča pomlad, ko »pesem« prebujenja in ljubezni vre iz slehernega bitja. Lepo je poletje. Toda za pomladjo ne zaostaja jesen. Ko nas predrami iz vsakdanjega vrveža prva jata lastovic, ki cvrčeč zapusti omrežje električne napeljave in se požene v neznano, tedaj zapazi naše oko pozlačeni pajčolan, ki v komaj zaznavnih odtenkih pokriva vrhove okoli nas. Čuden mir se tihotapi v naravo, a lovsko srce prevzamejo občutki svojevrsnega nemira, pričakovanj in upov. Kakor da bi hotelo tudi ono nekaj nadoknaditi, razbija in poskakuje, ko se oglasi prvi lovski rog.

Čas brakad — žetev je tu! — Žetev pa je resnično razveseljiva, če je tudi obilna. (Ne recite — streljač! Zato je setev, da bi bila tudi žetev.) Obilna pa je lahko v pravem pomenu besede le tedaj, če nudi lovcu poleg materialnih dobrin tudi obilo idealnih. Oboje, predvsem zadnje pa je le tam, kjer so ustrezno urejene razmere.

Mnogo je bilo že povedanega o načinu in pogojih vzorno organiziranega skupnega lova. Po moje je udeležba na takem lovu zares doživetje, ki napravi na človeka najgloblji vtis. Samo žal so taki lovi dokaj redki. Prijateljski stisk roke ob srečanju na zbirnem mestu je še vsakdanja navada, toda naprej se običaji cepijo in krojijo po domače. Zdi se mi, da ne bo odveč, če se nekaterih že znanih stvari dotaknem. Ni dovolj, če so vsem znane pa se v praksi ne izvajajo. Prav in lepo je, da starešina ali njegov namestnik na zbornem mestu pozdravi navzoče, predvsem še goste, jim predstavi lovovodjo in mu preda besedo. Lovovodja opiše potek lova: koliko pogonov je predvidenih, na kaj bodo lovili, kdo bo postavljajal strelce, kdo vodil goniče, kaj je storiti v primeru nesreče in druge podrobnosti. Prav nič ni odveč, če opozori na previdno ravnanje z orožjem, dobro pa je, da orožje

tudi pregleda. To zadnje je predvsem priporočljivo med samim lovom na zbirnem mestu ob malici. Takrat se prerado zgodi, da pride udeleženec z napetimi petelini in seveda nabito puško v družbo. Nenadni pregled pušk na zbornem mestu pa ne bi smel odjekniti kot zafrkavanje, ampak samo kot varstveni ukrep. Ta dobra navada bi naj pomenila vsakomur izraz resničnega tovarištva in skrbi za varno počutje v lovski družbi.

Nič ni bolj žalostnega, kot če se zjutraj na zbornem mestu začne križni ogenj modrovanj, kako bodo lovili, kje bodo stali strelci in podobno. Opazovalec takoj spozna, da tu ni trdne roke. Dolžnost vodje lova je, da pripravi nekakšen načrt lova, od česar bosta odvisna uspeh in razpoloženje. Dolžnost drugih udeležencev pa je, da se ravna po navodilih, ne pa po svoji trmasti glavi.

Niso osamljeni primeri, da strelci še zdaleč niso na stojiščih, ko nestrpni brakirji že spustijo pse, strelci pa potem sopihajo zadnjih nekaj deset, neredko pa tudi nekaj sto metrov na stojišča, pri tem pa povzročajo v okolici preplah in opozarjajo divjad na svoja stojišča.

Poglavje zase je zadrževanje brakirjev med pogonom. Če je slab vodja, se kmalu zgodi, da brakirji tavajo na lastno pest v skupinicah ali posamez skozi pogon. Da je pri takem načinu lova dovolj priložnosti za nesrečo, zanesljivo pa jalov rezultat, si upam vedno trditi.

Pogosto naletimo tudi na dokajšnjo nezainteresiranost sodelujočih. Če gredo strelci glasno kramljajoč in smejoč se na stojišča ali se sosedje sestajajo še pred potekom pogona, dobi človek občutek, da gre takim udeležencem za vse drugo prej kot pa za to, da bi doprinesli tudi svoj delež k čim lepšemu in uspešnejšemu lovu.

Pri skupnih lovih pride še prav posebno do izraza lovsko tovarištvo, nič manj pa tudi inteligenčna stopnja sodelujočih. Lovci so znani po šegavosti in družabnosti. To prav lepo poživijo v družbi in jo naredijo zares privlačno. Toda ne po navadah posameznikov, ki mislijo, da so popularni, če od jutranjega srečanja do slovesa pretresa ozraže njihov krohot in dovtipi, naperjeni zdaj na tega zdaj na onega udeleženca. Lepota in vrednota lovskega duha se odraža v sposobnosti, doprinesiti k prijetnemu razpoloženju z neprisiljeno vljudnostjo do slehernega sodelujočega.

Že uvodoma sem poudaril, da pomenijo jesenski lovi, vsaj meni, lovsko žetev. Pri tem tudi ne skrivam, da me veseli bogata žetev. Ker pa sem pogosto doživel jalove love, sem se večkrat poglobil v razmišljanje in pri tem prišel do zaključka, da je potrebno največ pozornosti pri pogonih posvetiti vprašanju obsežnosti pogona in načinu izvedbe: naj li bo pogon hiter ali počasen — tih ali glasen. V glavnem gre pri pogonih itak za lov na zajca ali lisico. V hribskih

Na Muri

Foto J. Ivanjšič

loviščih, kjer je čez leto opaziti na enem deteljšču po štiri ali pet zajcev, so poprečen uspeh jesenskega lova, ob udeležbi 15—20 lovcev, komaj trije do štirje zajci, velikokrat tudi manj. Glavni vzrok za tako pičle uspehe pripisujem načinu, kako izvedemo pogone. Ti so navadno izredno obsežni in trajajo tudi po dve uri in več. Pri tem se disciplina skrajno razmaje. Pa četudi ostanejo strelci na stojiščih in obdržijo brakirji še kak kontakt, so stojišča tako oddaljena drugo od drugega, da ni nič čudnega, če jo ubere premetena lisica ali tudi manj občutljivi zajček brez posebnih težav na varno. Kadar koli pa so pogoni majhni, četudi le z nekaj sodelujočimi, navadno uspeh ne izostane. Nič manj ni pomembno vprašanje, ali je v pogonu potreben indijanski hrup ali zadostuje tudi blažja ceremonija. Po moje je dovolj, da si prikličemo v spomin obnašanje zajca v naravi ob vsaki priložnosti. Pogosto se približamo v ložu ždečemu zajcu prav glasno in on prav potrpežljivo prenaša našo navzočnost. Če gremo z ena-

kim tempom mimo njega, lahko tudi glasno govoreč, bo kar mirno obsedel. Če pa se bomo ustavili, bo zajec kmalu prhnil iz loža. In če se še spomnimo, kako pogosto vstajajo zajci šele, ko je pogon že mimo, nam mora biti jasno, da zajca manj moti glasno in hitro bližanje kakor pa tiho in kradoma se bližajoče šumenje po jesenskem listju.

Iz opisanega povzamem, da naj bodo pogoni krajši, dobro zastavljeni, gonjači in brakirji naj ostanejo v ravni črti, ki naj se pomika složno in počasi. Dobro pa je tudi, da se pogon večkrat ustavi. Pri tem početju bodo še tako dobri »živci« zajcu popustili in bo zdirjal v naše veselje in svoje razočaranje pred puško.

Če bo kdo izmed bralcev skušal razumeti hotenje mojih besed glede na red, tovarišstvo in varnost, pa tudi v prizadevanju zaboljšanje lovskega učinka, me dopolnil v morda pomanjkljivih primerih in nasvetih z dejanji v zeleni praksi, bo zadoščeno mojemu hotenju in ne bo škoda papirja za te vrstice.

Kje je jedro gojitve srnjadi?

Iz razprave dr. A. B. Bubenika, v Die Pirsch, št. 11, 12, 1966

M. Š.

Konec

Sociološke posebnosti

Srnjad daje prednost pasu gozdnih robov in gozdnatim grmiščem, ker je njena zgradba telesa tem najbolj prilagojena. Srnjad je »smukač« in ti so na splošno samotarji ali vsaj ne žive v večjih skupinah. Pravo življenjsko okolje (biotop) srnjadi ni igličast gozd, ker ta v jeseni ne nudi ustrezne paše, pa tudi ne star les brez podrasti, ker tukaj nima kritja z grmovjem. Samotarski način življenja pa teži za tem, da se srnjad v okolju porazdeli. Ker pa se teritorializem s starostjo močneje izraža, to je, da starejši srnjaki hočejo okoliš svojega domovanja trmoglavo imeti le zase, medtem ko so mlajši medsebojno znosnejši, je jasno, da se srnjad neenakomerno porazdeljuje. Tudi za srne, se zdi, da so navezane na določen okoliš, vendar niso tako nestrpne kakor srnjaki. Ker pa se okoliši srnjakov spreminjajo, se meje premikajo, se ves stalež v času in prostoru giblje, pri tem si pa najizkušenejši vzamejo za svoje ugodje najboljše okoliše. Zanimivo pa je, da hočejo ravno stari srnjaki imeti neko »zdravo jezo«; čeprav namreč ne marajo nobenega enakovrednega tekmeča puščati v svoj okoliš, pa vidimo, da so si močni srnjaki mnogokrat sosodje. Spomladi, ko se okoliška opredelitev znova zbudi, radi nastanejo »moški klubi«, v katerih se brez slabih namenov srdito bore ali si po vseh pravih imponirajo (se bahajo). Te »moške klube«, v katerih je včasih tudi kaka srna mladica, najdemo proti koncu mladitve rogovja, med guljenjem rogovja in še nekaj časa po tem, nekako do konca aprila. Potem se pa medsebojne mržnje tako povečajo, da ti »klubi« razpadejo ter se znova začne življenje po okoliših, največkrat v družbi srne mladice. Za »zdravo jezo« pa potem skrbe mladi srnjaki, ki mnogokrat nimajo svojega okoliša ali pa ga imajo pri gosti naseljenosti v delu področja starejšega srnjaka. Ker so srnjaki do srn strpljivi, nastanejo »obmejni prepiri« le med srnjaki. Tudi ta medsebojna jeza mora biti očitno pravilno porazdeljena. Čim večji je delež starejših srnjakov z izrazitim zadrževanjem po okoliših, tem znosneje — se zdi — je za posameznega srnjaka. Slabo pa najbrž vpliva na ugodje zrelega srnja-

ka, če se mora preveč jeziti z mladimi srnjaki, ki mu doma ne dajo miru.

Po prsku nestrpnost uplahne, ki jo v jeseni nadomesti nagnjenje k družabnosti. Srnjad skuša potem poiskati kraje, kjer se lahko »opita« — zredi in kjer najde najugodnejše mikroklimatske (krajevno podnebne) razmere. To je najbrž tudi vzrok, zakaj mnogih krmišč ne obiskuje ali le redko. V teku leta vidimo torej menjavo v porazdelitvi srnjadi, poleg tega pa še zavoljo razvoja staleža (močna razmnožitev ali upad zaradi pogina).

Samotarsko življenje in navezanost na kraj imata poleg dobre strani za skupni stalež (za populacijo — naseljenost) in za posameznika tudi svojo neugodno plat v tem, da srnjad le počasi, obojavljajoč se, naseljuje nova področja. Če tam ni nobenih zatiralcev, se stalež hitro čez mero poveča, se okoliši zmanjšajo in medsebojno prekrivajo. S tem se stari srnjaki preveč jeze, mlade pa zajame strah, kar je lahko še nevarnejše. Tedaj nastopi splošna napetost, za katero je srnjad skrajno občutljiva, kar ima za posledico hiranje staleža in poginjanje — kakor spredaj opisano. Ker pa se masovni pogin zaradi oslabiljenosti in okuženosti začenja v predpomladi, to je v času, ko se zbudi teritorializem (privrženost kraju, srnjadi ni več mogoče, da bi zapustila neugodno okolje — kakor to stori npr. pozimi ob velikem snegu ali povodnji. Da se obdrži domače okolje, se žrtvuje individuum (osebek), četudi ostanejo le nekateri posamezniki.

Tak masovni pogin za ohranitev vrste ni tako nevaren, kakor se splošno misli. V navajenem okolju in ob dobri paši se srnjad hitro razmnoži in zgubo v treh štirih letih nadoknadi in tudi preseže. Masovni pogin omogoči, da si v okolišu najbolj popasene rastline zopet opomorejo. Večkrat se je pokazalo, da se je po taki katastrofi kakovost srnjadi skokoma zboljšala. Populacijskih (naselitvenih) upadov se torej ne bojmo. Še dobro je, če jih od časa do časa umetno, z velikim odstrelom sami povzročimo. S tem se izognemo masovni okužbi in stalež in okolje ohranimo zdrava.

Foto J. Zupančič

Stalno jadikujemo zaradi mnogih gumbarjev in drugih slabotnih mladih srnjakov. Število skušamo zmanjšati z odstrelom, vendar se od leta do leta pojavljajo v enakem številu, četudi jih skušamo neomejeno odstreljevati.

Na podlagi izkušenj in raziskav bi verjeli, da problem gumbarjev ni nikak dednostno biološki problem — izvzete so izjeme — temveč in predvsem razvojni problem. Za tem stoji podhranjenost zaradi nezadostne prehranske možnosti ali pa so socialne razmere, ki za rast okostja in rogovja ustvarjajo neugodno razpoloženje.

Po natančnih raziskavah imamo tri vrste gumbarjev:

Prvi so zaostali enoletniki (lanščaki), ki so po svoji postavi in razvoju podobni šest mesecev starim mladičem. V neugodnem okolišju so življenja nezmožni.

Druga vrsta so gumbarji, ki imajo sicer normalno razvit endokrini sistem (notranje izločanje žlez), a so telesno slabotni. Menimo, da tudi ti predstavljajo gladovno obliko. Taki enoletniki, če imajo dobro pašo, sicer v drugem letu ne dosežejo največjih tež, vendar jih v tretjem letu, če so imeli dobro zasnovano, komaj še prepoznamo. Ker pa je bila rast okostja, zlasti pa rožnic (čelnih nastavkov) v prvem letu zavirana, bodo komaj sposobni, da bi pognali res dobro rogovje, četudi bi imeli dobre dedne zasnove.

Tretja vrsta je najzanimivejša. To so v vsakem oziru anatomsko in fiziološko zelo dobro razviti enoletniki, ki imajo večkrat močne rožnice in nadpoprečno telesno težo. Ta vrsta gumbarjev tudi v prabiotopih ni redka. Ker pa tam slabih dveletnikov skoraj ni, moramo sklepati, da so zaostalost v razvoju rogovja nadoknadili. Domnevamo, da je tem srnjakom za razvoj prvoletnega rogovja nekaj potrebnega manjkalo. Kaj? Notranje »razpoloženje«, obolenje od zajedavcev ali prevelik pritisk od starejših srnjakov. S tozadevnimi poskusi so celo dosegli, da so telesno dobro razviti enoletniki zopet nastavili le gube. Iz tega bi sklepali, da »notranje razpoloženje« verjetno ni nepomembno pri razvoju rogovja. Socialna struktura (sestava) in naselitvena gostota sta pri tem odločilni. Preiskave indeksa malih ledvic so pokazale, da je srnjad za faktorje, ki ji delajo silo (vznemirjanja), zelo občutljiva ter začne hirati in stradati.

Velikost in razčlemba staleža

Nadzorstvo nad socialno strukturo, to je razčlemba po spolih in starostnih razredih pri srnjadi, žal ni tako enostavno, ker zaenkrat o metodah za natančno ugotavljanje staleža še prav malo vemo. Vendar na podlagi primerjav le doženemo, kako razčlemba izgleda, oziroma kje je treba poseči ali pomagati.

Povedali smo že, da je naselitvena gostota pri srnjadi zelo neenakomerna in je med letom različno porazdeljena. Zato tudi ne bomo govorili o poprečni naseljenosti po površinski enoti. Težko je reči, koliko srnjadi mora najmanj biti za življenje zmožni stalež. Po izkušnjah iz prabiotopov bi domnevali, da je za to dejansko treba prav malo živali. Če pomislimo, da so srnji staleži, ki imajo na več tisoč hektarjih manj ko po eno žival na 100 ha, nam bo jasno, da se more ta divjad uveljavljati le s pomočjo njene izredne plodnosti in zmožnosti za samotarjenje. Da je v takih pogojih le krepka divjad, je jasno. Zato problem srnjadi nastaja le, če je stalež prevelik. To pomeni, da za uspevanje srnjadi ni potrebno veliko število živali. Lahko celo rečemo, da je uspevanje nekega staleža omejeno z največjim številom, ne pa z najmanjšim — torej nekaj nasprotnega kakor pri jelenjadi. Možno je, da življenjsko zmožna enota šteje le 20 živali ali celo manj. Zaradi lastnosti srnjadi je tudi skoraj nemogoče ugotoviti, kolikšno površino potrebuje življenje zmožna najmanjša skupina srnjadi. Srnjad je divjad in naj to ostane in zato naj ima možnost, da se porazdeljuje tako, kakor ji ugaja. Če že hočemo z njo gospodariti, potem le tako, da upoštevamo vse njene zahteve in je ne posiljujemo z nasprotno učinkujočimi ukrepi, čeprav bi jih imenovali smernice za gojenje.

Napačno je torej, če bi na podlagi pašnih zmogljivosti ali velikosti srnjih bivališč hoteli reči, koliko srnjadi naj v tem ali onem revirju živi ali sme živeti. Kakor hitro je zgornja meja staleža za dane okoliške pogoje prekoračena, jame stalež kakor tudi okolje zaradi nenaravnega stanja hirati. Smisel gojitve je, da z nadzorovanjem vseh znanih pojavov preprečimo nastop takega stanja, če želimo imeti kakovostno srnjad in čim manjšo škodo od nje. Nadzorstvo srnjih staležev pa je v kultiviranih pokrajinah treba prepustiti »gojitvi s puško«.

Izbor odstrela pri srnjadi

Odstrelni izbor mora biti predvsem namenjen nadzoru staleževe razčlenjenosti in ohranjanju živali z najboljšo zasnovano. Ker je razčlemba staleža — po našem mnenju — prvenstveni problem, se pravi, vso nadštevilno divjad odstreliti, če preti razdrtje normalni razčlenjenosti (socialni strukturi). Ta nevarnost pride vedno zavoljo prevelike razmnožitve. Zavedati se moramo, da tak s tira vrženi stalež ne more niti dobro uspevati niti se trpeti z okoljem. V taki situaciji se pojavijo tako v okolju kakor v staležu moči, ki so močnejše kot lovec-gojitelj ter končno nadvladajo, kar se navadno konča z masovnim poginom. Ker dejansko vemo, da sta razčlenitev in velikost staleža precej spremenljiva in da razmerje spolov niha okoli 1:1 in da preveč mladih srnjakov moti ugodje starih

prav tako kakor lasten razvoj. Iz te izkušnje lahko logično sklepamo, da naj v staležu prevladujejo več kakor tri leta stari srnjaki. Vsekakor pa ni raziskano, kakšno naj bo medsebojno razmerje spolov v posameznih starostnih razredih in v katerih mejah lahko niha. Po opazovanjih bi sklepali, da je boljše nihanje v spodnjih razredih ožje držati kakor v zgornjih ter tako dobre srnjake po možnosti pustiti do večje starosti. Ni nas pa treba skrbeti, če se kako leto en ali drugi starostni razred ali en spol znatno poveča ali zmanjša. V prosto živečih staležih se to od nekdaj dogaja. V naravi ni nič togega; tu ni nobenih piramid staležev. In če jih hočemo uvesti v gojenje, potem iz tega nastane reja in iz divjadi skorajda domača žival.

Stalež sme in celo mora v svoji razčlenjenosti in številu nihati! Ta nihanja nastopijo sama po sebi, ali jih umetno izzovemo s tem, da enkrat pustimo več mladine doraščati, ker v »suih letih« ob slabem rogovju manj odstreljujemo, v naslednjih »debelih letih« pa mnogo več žanjemo. Če stalež v svoji razčlenjenosti še ni dozorel, pa naj se ne veča, je najbolje zmanjšati število srn in ženskega naraščaja.

Če začneta moč rogovja in telesna teža upadati, čeprav je dovolj paše, je čas za zmanjšanje staleža.

Žal bomo komaj kdaj v stanju narediti tak dober izbor kakor ga narava z roparicami. Te ne samo da lažje obvladajo slabiče, ampak tudi lažje ujamejo mlado neizkušeno divjad in težko breje srne kakor s skušnjami bogato, zlasti starejšo moško divjad. Menimo, da velik del plena roparicam daje divjad, katere ostrost čutov in življenjska moč sta pod poprečjem. Brez pretiravanja lahko rečemo, da je vsaka divjad na koncu svojega življenja, če ji začno slabeti instinkti (nagoni). To pravilo velja tudi za posamezen stalež.

Če v praokolju vidimo krepko divjad z ostrimi čutili in tudi z dobrim rogovjem, vemo po drugi strani, da si je v civiliziranih pokrajinah le majhen odstotek divjadi ohranil duševne in čutne sposobnosti na enaki višini. Res je sicer, da so tudi med srnjadjo v civiliziranih pokrajinah nosilci prav dobrih trofej, vendar je vprašanje, če so tudi glede inteligence in ostrosti čutov prav tako nad poprečjem. Če je tako, potem moramo take dobre plemenjake pustiti živeti čim dlje.

Če je morebiti to obrnjeno, potem se pravi, da bi bilo možno z vzrejo, ki bi jo potem napačno imenovali gojitev, zasnovano za oblikovanje rogovja ločiti od drugih življenjsko važnih zasnov. Ker pa ne maramo nobene živinoreje, je treba temu vprašanju posvetiti največjo pozornost. Z vsem navedenim, upam, smo dokazali, da moramo jedro gojitve srnjadi iskati v biologiji srnjadi, to je v njenih življenjskih pojavih.

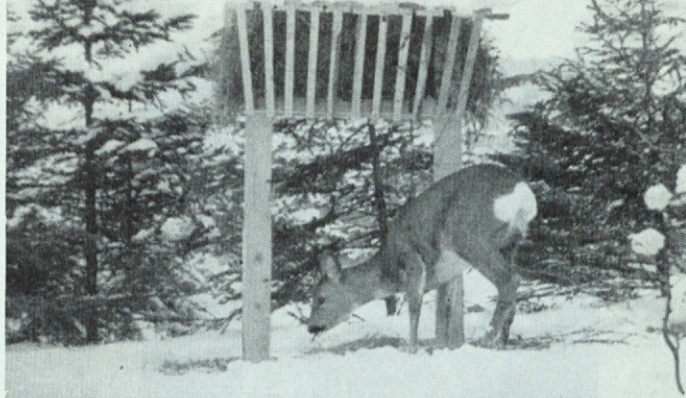

Foto M. M.

Crenosoma vulpis – zajedavec iz dušnika lisice

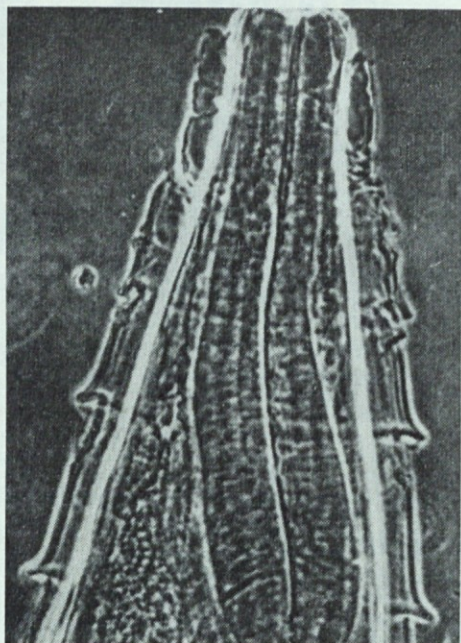
Janez Brglez, Hinko Hribar

Ob koncu preteklega leta smo na Inštitutu za zoohigieno in patologijo divjadi veterinarskega oddelka biotehniške fakultete v Ljubljani pri raztelesbi lisice ugotovili v dušniku črve, ki jih s strokovnim imenom imenujemo *Crenosoma vulpis*. Ob tej ugotovitvi želiva opisati zajedavca in škode, ki jih povzroča, in orisati nekatere značilnosti širjenja, ki jih povzemamo iz strokovnega slovstva.

Najprej nekaj podatkov o gostitelju!

Lisica, ki smo jo preiskali, je bila stara okrog leta. Bila je iz okolice Brezovice pri Ljubljani. Hkrati smo preiskali več lisic iz omenjenega področja. *Crenosoma vulpis* smo ugotovili samo pri eni živali.

Imenovani zajedavec je značilen samo za lisico. V strokovnem in lovskem slovstvu lahko zasledimo veliko prostora, posvečenega obliki, pojavom, razširjenosti in zdravljenju tega zajedavca. Od takrat, ko ga je prvič opisal Sprehn, je zajedavec menjal več imen, ker ga sistematično niso točno opredelili. V slovstvu ga lahko najdemo pod različnimi označicami ali sinonimi, zato meniva, da je prav, če jih vsaj nekaj omeniva. To so *Crenosoma decoratum* (Creplin 1874) Stossich 1898, *Stongylus vulpis* (Dujarden 1845), *Stongylus derocatus* Creplin 1847, *Crenosoma semiornatum* Molin 1861, *Strongylus canisvulpis* Molin 1861 in še nekateri drugi. Kakor vidimo, je zajedavec vzbudil zanimanje večjega kroga raziskovalcev, zanimanje zanj pa je posebno naraslo pri industrijski reji nekaterih dragocenih kožuharjev. V slovstvu lahko ugotovimo, da je zajedavec geografsko zelo razširjen. Olt in Ströse ga ocenjujeta kot zajedavca evropske lisice. Po Allenu pa je zajedavec razširjen tudi pri srebrni lisici v Kanadi in Severni Ameriki.

Crenosoma vulpis (sprednji konec zajedavca)

Podroben opis zajedavca je podal Sprehn. Samec je manjši od samice, meri okrog 8 milimetrov, samica pa okrog 18 milimetrov. To so zbiti, kijasti zajedavci, skoraj prozorne povrhnjice, skozi katero lahko opazimo dele cevastih spolnih organov in prebavil. Prebavila spoznamo po temno rjavi barvi. Samica je proti koncu zašiljena, samčevo telo pa se konča z značilno kopulatrično košarico, kar je pravzaprav razširjena povrhnjica, zložena v značilne gube, v njej pa so organi, ki sodelujejo pri oploditvi, imenujemo pa jih spikula.

Že na prvi pogled ločimo zajedavca od drugih podobnih črvov, ker je njegova povrhnjica sestavljena iz obročkov v obliki segmentov. Ti se povečujejo pri sprednjem kraju zajedavca.

Sprehn je našel zajedavca pri številnih preiskanih evropskih lisicah. Brandt omenja, da je ugotovil zajedavca samo pri približno 3% preiskanih lisic. Tudi Klarenbeek je ugotovil invadiranost v enakem procentu.

Življenjski prostor zajedavca je dušnik. Brandt ugotavlja, da je najbolj pogosto mesto v pljučih, kjer zajedavca najdemo prav tam, kjer se sapnik razdeli na levi in desni dušnik. Zajedavca lahko najdemo tudi v manjših dušnikih in celo v nosu živali. Pri naši preiskavi smo zajedavce našli v obeh dušnikih.

Opišimo spremembe, ki smo jih ugotovili pri raztelesi in jih po svoji presoji pripisali zajedavcu!

Sluznica dihal je bila spremenjena. Pokrita je bila z večjo količino sluzi, s primesjo gnojnih trakov in krvničk. V gosti, stekleno prozorni ali zakrvaveli sluzi smo pri mikroskopski preiskavi

ugotovili številne ličinke zajedavca. Znano je namreč, da samica *Crenosoma vulpis* ne izloča jajčec, temveč ličinke. Bolj redke so zajedavske vrste, pri katerih samice izločajo ličinke.

Pri naši preiskavi smo našli okrog 50 zajedavcev. Zanimivo je povedati, da smo pri isti lisici ugotovili tudi zajedavca, ki smo ga v našem glasilu že opisali — *Eucoleus aerophilus* (Lovec št. 7/1965, stran 214). Teh zajedavcev ni bilo veliko, zato menimo, da so bile spremembe na sluznici dušnikov in pljuč plod škodljivega delovanja *Crenosoma vulpis*. Prizadeti dušniki in manjši dušniki se napolnijo s krvno tekočino, s sluzjo, odlepljenim epitelom, številnimi krvničkami in bakterijami. V takšni vsebini najdemo tudi ličinke zajedavca. Spremembe se razširijo na dušnice in razvijejo se žarišča pljučnice. Žival otežkočeno diha, sunkovito kašlja, pri izkašljevanju izloča ličinke, ki pridejo v prebavila in z iztrebki živali v prirodo.

Dolgo ni bil poznan razvoj zajedavca. Po Sprehnu je potrebna za ličinke zaščita s primerno temperaturo in vlago, da ostanejo žive. Sklepamo lahko, da je Sprehn mislil, da se zajedavec razmnožuje brez pomoči vmesnega gostitelja.

Šele leta 1940 je Wetzel razvozlal razvoj zajedavca in pri tem ugotovil, da se ličinke aktivno zavlečejo v vmesnega gostitelja. Med posredovalce prištevamo številne vrste polžev. V le-teh dosežejo ličinke tisto stopnjo razvoja, ko jih imenujemo invazijske. Le na tej stopnji postane ličinka nevarna za novega gostitelja. Obdržala je sposobnost, da sklene razvojno verigo zajedavca.

Dokazano je, da ličinke dosežejo zrelost v polžu po 16 do 17 tednih. Velik delež na hitrost ličink v vmesnem gostitelju ima temperatura okolja, kjer polži žive.

Novi gostitelj se invadira, ko požre polža z invazijskimi ličinkami. V črevesu gostitelja ličinka prevrta črevesno steno in pride s pomočjo mezgovne tekočine v mezgovne vozličke pljuč, prevrta steno dušnic in jih pri tem poškoduje. Po dušnicah in dušniku se premika kvišku in zajedavec spolno dozori po 20 dneh, ko prične samica izločati ličinke.

Zajedavec je zdravstveno pomemben za rejo kožuharjev, zoološke vrtove in posamezna področja, kjer je zajedavec pri lisicah posebno razširjen. Nakopičenost živali, vlaga in temperatura, kakovost rastlinskega pokrova in razširjenost posredovalcev so tisti činitelji, ki so nujno potrebni, da se zajedavec širi z živali na žival. Škode.

Pljučnice končajo pogosto s poginom živali. Ameriški strokovnjaki in praktiki trdijo, da je za industrijsko rejo kožuharjev zdravstveno pomembnejša kapilarija *Eucoleus aerophilus*. Sprehn meni, da so *Crenosoma* pomembnejše. Na vsak način je za ocenjevanje povzročenih škod pomembno število zajedavcev, izpostav-

Iljanje živali novim okužbam in številčno krajše zaporedne okužbe. Posebno vlogo igra tudi splošna odpornost gostitelja.

Pri presoji zakonitosti širjenja bolezni lahko ugotovimo, da se Crenosoma širi drugače, kakor se širijo omenjene kapilarije v pljučih. Kapilarioza je bolezen rova, kjer se lisice zadržujejo. Pri Crenosomah pa igrajovažno vlogo vmesni gostitelji. Važno je, da jih lisice dobijo v prebavila. To se dogaja verjetno tudi tako, da lisica požre polže s hrano vred, ko pridejo na mrhovino.

Industrijska vzrejališča ali mesta v zooloških vrtovih lahko ogradimo s pločevino, visoko najmanj 30 centimetrov. Z zunanje strani takšno pločevino večkrat premažemo z nafto, odpadnimi industrijskimi olji ali s sredstvi, ki polže uničujejo. Mesta, kjer živali žive, naj bodo suha; travo uničujemo z nekaterimi kemijskimi pripomočki.

Končno pa ne moremo oceniti, kako je bolezen razširjena pri naših lisicah.

Lovski krst

Lenart Zupan

Obred lovskega krsta je v več različicah znan daleč po Slovenskem. Več vrst krstov je, od novorojenčkovega do vinskega, fantovskega in ognjenega ter lovskega, ki je v zeleni bratovščini najbolj v čisljih. Lovskega novince oziroma uplenitelja krstimo, kadar le-ta prvič ustrelil kako večjo ali pomembnejšo divjad, ki jo štejemo k velikemu lovu. Za uplenitev male divjadi po pravilu ne velja običaj krsta.

Pomen lovskega krsta je v tem, da lovska družba počasti lovca-uplenitelja za izreden plen, oziroma ga prizna za svojega vidnejšega člana. Seveda pa vsemu temu v veliki meri botruje želja lovcev po sproščeni zabavi.

Za lovski krst pridejo v glavnem v poštev lovci-novinci, neredko pa tudi starejši lovci, ki dotlej še niso uplenili kake pomembnejše divjadi. Sicer danes lovski krst ne pomeni sprejema v zeleno bratovščino, saj za to velja že sprejem v članstvo lovske družine, tembolj pa opravljeni lovski izpit. Upoštevajoč to, gre pri krstu v glavnem za čestitke in priznanje lovcu za izreden plen in večjo lovsko večičino.

Lovski krst je bil v sedanji obliki v začetku tega stoletja pri nas domala nepoznan, zlasti na podeželju. Prvotno je bil ta obred bolj v veljavi po graščinah, ki so imele lastna lovišča. Ker pa so graščine na večje love vabile tudi meščanske lovce, se je šega lovskega krsta prenesla tudi na deželo.

Znano je, da so se v prejšnjih časih pri nas zelenci krščevali bolj na kratko in enostavno. Na Gorenjskem je še pred pol stoletja lovec pil kri večje in užitne uplenjene divjadi. Krst se je opravil navadno neposredno v lovišču, ko so se po pogonu zbrali udeleženci lova. Najstarejši ali najuglednejši lovec je odprl živali žilo na vratu, da je prisolzela še topla kri, uplenitelj pa je pokleknil in na poziv posrkal nekaj kapljic krvi. S tem je bil po predhodnem kratkem nagovoru krstitelja in čestitkah solovcev krst opravljen in krščenec je tako postal polnovreden član zelene bratovščine. Kratek pa vendar učinkovit obred je ostal krščencu vse življenje v živem spominu — prav tako tistemu, ki je bil krščen enostavno s klofuto, kakršen način je bil svoječasno ponekod tudi v veljavi.

Omenim naj, da sem bil sam pred 58 leti deležen lovskega krsta s pitjem srnjakove krvi. Takole je bilo: V Kroparski gori, v mojem rodnem kraju, smo z očetom in nekaj lovci napravili majhen pogon. Oče kot vodja lova mi je odkazal stojišče na sedlu strmega Špika, znani stečini srnjadi. Komaj sem bil na stojišču nared, me je zgrabila neizprosna telesna slabost, da sem moral za bližnji grm. Prav tedaj zaslišim gonjo naših dveh goničev Lovčka in Diane, koj nato pa zagledam srnjaka in srno, ki drvita proti meni. Božja Diana je zaprla svoje žametne oči, ko sem v takih okoliščinah oddal prvi strel na srnjaka, drugega na srno. Lep šesterak je obležal v ognju, srno pa sem našel kakih sto metrov od stojišča.

Po končanem pogonu smo se lovci zbrali ob edinem, mojem plenu. Seveda ni manjkalo čestitk, bržčas tudi ne malce zavisti. Oče mi je krepko stisnil roko, nato pa dejal: »Lenart, zej boš pa po našmo običaj kar koj kršen; brž poklekn pred srnjaka in ko mu bom jest odprov žilo na vrat, se prpogn en pocuzej par požerkov krvi.« Kar poštene tri požirke še gorke krvi sem spravil vase, saj sem bil od lovskega uspeha tako prevzet, da nisem občutil grenkobe te nenavadne pijače. Po obredu je bil še govor in opomin očeta: »Lenart, zej s sprejet med ta prave jagre, glej, da se navš nkol pregrešu zoper jagrovsko čast en poštene. Kri, ksjo zej piv, nej t da moč, davš kos vsèm zahtevam jagsrke čednosti in da sevš spopovnu u jagsrskmo znanj.«

Zadevo, ob kateri je morala deviška Diana mižati, sem nameraval zamolčati. Domov gredoč, noseč srnjaka, smo med potjo počivali, pa sem moral podrobno opisati ves svoj lovski blagor. Na račun za grmom sem kajpak slišal prenekatero duhovito, pa tudi pikro, kar mi pa spričo lovskega uspeha ni kalilo zadovoljstva — tem manj, ker sem iz nekaj opazk čutil lovsko zavist. Opisani način lovskega krsta pa je izpodrinil sedanji način, ki je bolj »svečan«, traja dalj časa in daje lovski družbi več zabave. Sedanji način lovskega krsta hrani, po vsej verjetnosti, ostanke

srednjeveškega obreda — poviteženja. Jedro smo bržčas prevzeli od Nemcev, dokončno pa obred prikrojili po svoje. Najprimernejši čas za lovski krst je neposredno po lovu, ko se lovci zbero v kaki gostilni na tako imenovanem zadnjem pogonu. Toda odkar se sme na brakadah streljati le mala divjad, je manj priložnosti za neposreden krst po lovu, razen če naredimo izjemo z lisico. Zato uprizore lovski krst pozneje na kakem sestanku lovcev za samotež uplenjeno veliko divjad — kar pa ni več tako originalno in učinkovito, ker navadno ni na voljo pravega plena, dogodek uplenitve pa zavoljo odmaknjenosti časa zbledi. Zato se pa tak zapozneli krst — če se nanj sploh ne pozabi — uprizori bolj svečano z »javno predstavo«.

Še nekaj o obredu na splošno. Glede obreda lovskega krsta nimamo nobenih splošno veljavnih enotnih pravil, ki bi bila prilagojena zahtevam sodobnega lovstva in lova. To je tudi vzrok, da se ta obred v izvedbah močno in v marsičem razlikuje. Ponekod se pri krstu poslužujejo neprimernih in nesmiselnih podvigov, s čimer se obred sprevrže v pravcate burke, kar omalovažuje vrednost in pravi pomen tega lepega lovskega običaja, da ne govorim o kršenju načel lovske etike. Naj povem, kaj menim, da je pri krstu neprimerno, nelogično in burkasto.

Predvsem se mi zdi neprimerna sestava komisije za izvedbo krsta z osebami, ki predstavljajo tožilca, sodnika in biriča. Kje je tukaj logika? Ob taki sestavi komisije izgleda, kakor da gre za kak lovski delikt. Dejansko pa gre za čast in priznanje s strani lovske družine uplenitelju za izreden uspeh, kar je nedvomno tudi povod za krst. Gre torej za častno zadevo, ki ne spada v obravnavo kot kriminal. Drugi nesmisel so trije udarci po krščencu, ki bi morali biti zgolj simbolični, to je lahki, ne pa boleči, z gorjačo ali pekovskim loparjem, da pretepeni nosi več dni podpluto zadnjico. Ali je to duhovitost? Prav tako mora biti polivanje krščenca z vinom neznanatno, ne pa cela ploha, da »srečnež« izgleda kakor utopljenec. Taka »navlažitev« gotovo ne more dvigniti razpoloženja žrtve za nadaljnjo zabavo. Zavedati se moramo, da stari lovski običaji spadajo k lovski kulturi. Zato se lovci moramo držati pravila, da sleherna lovska dejavnost, torej tudi lovski krst, ki se izvede v neprimernih, nedostojnih oblikah, zmanjša vrednost in ugled dejanja ter krši načelo lovske etike. Razumljivo je, da se lovci radi zabavamo, za kar je potreben kak povod. Tako je tudi z lovskim krstom. V želji po čim večji veselosti razgibanosti pa se ne smemo posluževati lovske časti neprimernih podvigov. Ako so člani komisije količkaj iznajdljivi in imajo kaj pristnega lovskega humorja, ni težko izvesti zabavnega in dostojnega krsta. Predsednik komisije s klenim humorjem in šegavostjo že pri izpraševanju krščenca po osebnih podatkih lahko navduši navzoče in jih

spravi v smeh. Še večja priložnost za to pa je izpraševanje kandidata po komisiji. Saj morajo biti vprašanja šaljiva in prav tako odgovori. Sicer pa mislim, da ne bo odveč, če potek krsta nekoliko opišem.

Kadar so s prvim večjim plenom dani pogoji za krst, lovci vse potrebno pripravijo, da se obred kaj ne zatakne. Primeren kraj za to je gostilna, kjer se zberejo lovci, ali po lovu pri zadnjem pogonu ali na kakem drugem sestanku. Ko se lovci malo razgibljejo in »privežejo dušo«, razglasi lovovodja ali kak drug ugleden član omizja, da je lovec I. I. uplenil prvo tako in tako divjad in ker je sicer pravičen lovec, naj bo krščen. Ko omizje to odobri, sestavijo krstno komisijo izkušenih lovcev, predvsem duhovitih šaljivcev, ki vedo »kako se taki reči streže«. V komisiji je predsednik z dvema prisednikoma, v pomoč so lahko še drugi lovci. Izvrševalci krsta zasedejo pripravljeno mizo, na kateri je papir za zapisnik, leskovka in bokal vina, pred mizo pa daljša klop s plenom. Predsednik pokliče lovca-uplenitelja k mizi in ga najprej izpraša o njegovih osebnih podatkih. Če je predsednik okreten in iznajdljiv in se je morebiti z bodočim krščencem o vprašanih in odgovorih prej pogovoril, bo že pri tem dovolj zabave in smeha. Na primer, na kratka vprašanja izpraševalca, odgovori vprašanec: Rojen? — Rojen, seveda rojen, sicer bi ne bil tukaj. Kdaj in kje rojen? — Kdaj, ne vem natanko, kje, pa mislim, da v postelji. Materino, očetovo ime? — Mati Špela, oče... ga ni. Tako in podobno o poklicu, stanu itd. Zatem izmenoma izprašujejo kandidata predsednik in oba prisednika, vse v šaljivem tonu. Če vprašanec na kaj slabo odgovori, ali ne zna, odgovori glasno in s poudarkom izpraševalec. Nekaj primerov: Na katero stran pade usteljen zajec? — Na kosmato. Kdaj ima divja kura največ perja na sebi? — Kadar jo kopča petelin. Zakaj se zajec bolj boji belega psa (istrijanca) kakor črnega? — Ker misli, da je beli slekel jelenjič, da bo bolj tekel. Kdo gre zjutraj pred jelonom s pašnika v gozd? — Njegova sapa in veter. Kdaj se srnjaku dobro godi? — Kadar so lovci v gostilni. Kje je zajec večji, v detelji ali zelju? — Povsod je enako velik. Kateri so največji čudeži? — Lovec, ki ne pije, pes, ki ne laja, zajec, ki se ne boji. — In še nekaj novejših: V čem sta si srna in ženska enaki? — Obe nosita po devet mesecev. V čem pa se razlikujeta? — Srna je vroča nekaj dni v letu, ženska vedno. Zakaj lisica največ kokoši pokrađe spomladi? — Ker kot porodnica potrebuje kurjo juho. Zakaj lovci napijajo in pijejo s čašo v levi roki? — Ker z desno objemajo. Itd. To je zgolj napotek za »vajence«, ne pa za »mojstre«.

Če se kandidat boji, da ne bi bil kos vprašanjem, si lahko izmed lovcev izbere zagovornika, ki je iznajdljiv in bo s klenimi odgovori dvignil razpoloženje družbe. Po končanem zaslišanju se

Lovski krst

predsednik kratko posvetuje s prislednikoma in potem navadno razglasi, da je kandidat izpit opravil in je vreden lovskega krsta, ki se takoj izvrši.

Kandidata pozove, da leže na klop, s prsi na položeni plen. (Če krst opravljamo pozneje, naj plen nadomešča trofeja določene divjadi, sprejaj na klopi.) Nato pristopi krstitelj (predsednik komisije) s palico v roki, prvi prislednik pa z bokalom vina. Drugi člani se razporede okoli klopi kot častna straža. Potem predsednik slovesno izgovarja: krstim tovariša I. I. s prvim udarcem v imenu Diane (ga rahlo udari) za lovsko čast in poštenje — z drugim udarcem v imenu vse zelene bratovščine za lovske družbe složno življenje — s tretjim udarcem v imenu navzoče lovske družbe za puške pravično nošenje. Ob vsakem udarcu izlije prislednik krščencu preko glave na vrat nekaj kapljic vina. (Lepo je, če krščenc, preden vstane s klopi, objame uplenjeno žival in jo poljubi na gobček.)

S tem je obred končan in predsednik razglasi, da je krščenc postal polnovreden član zelene bratovščine in ga opomni, naj nikoli ne zataji

lovske časti, na lovu nikoli lovske pravičnosti, udarci pa naj mu bodo opomin za zvesto izvrševanje lovskih dolžnosti. Zatem mu stisne roko, napije krščencu in oba izpijeta do dna. Enako store prislednika in vsi drugi lovci. Potem predsednik izroči krščencu krstno palico za spomin. Krščenc poljubi, se zahvali za prejeta čast in obljubi, da se bo izkazal za vrednega, pravičnega lovca. Navzoči se potem na palico podpišejo in svečanost je pri kraju. Seveda zabave še ni konec, zlasti če krščenc zmore za potrebno količino maliganov, kolikor ne prilože tudi drugi. Vsekakor pa mora krščenc pogostiti lovske čuvaje in gonjače, če so zraven.

K zabavi spada tudi lovski ropot, tukaj v počastitev krščenca. Še o tem nekaj. Običaj lovskega ropota ni toliko star kakor obred lovskega krsta. Sam sem ga spoznal pred dobrimi štiri-desetimi leti na zadnjem pogonu. Uprizoril ga je znani lovec, pokojni Viktor Herfort in pred tem še navzoče seznanil s potekom. Voditelj pozove: Nabij puške (nalij čaše)! (ko so polne) Primi čašo (z levico)! Čašo tri prste od mize! Nazaj na mizo! (vsi na mah trdo postavijo čaše na mizo, držeč

Pri lovskem ropotu

Foto VI. Pleničar

jih v roki) Pet prstov od mize! Na usta — spij polovico! (ko izpijejo) Pet prstov od ust! Na mizo! Na usta — spij do dna! (časo pridržite pred ustmi do povelja) Na mizo! (ob poudarku zadnjega zloga vedno hkrati postavijo čaše trdo na mizo, a čaše še vedno drže). Za tem: Tri prste od mize! In voditelj začne potrkavati z robom čaše: tok, tok, tok-tok-tok (zadnji trije udarci hitrejši). Potrkavanju se potem pridruži vse omizje in sicer tako, da se po zadnjem udarcu v ritmu pridruži prvi na levi voditelja in tako zaporedno, dokler ne potrkava zadnji na desnici voditelja oziroma vse omizje. Nato vodeči: Čaše zibati! Z robom udarjajo ob mizo in delajo enakomeren ropot, vse to pa v istem zaporedju kakor pri potrkavanju in vsak začne, ko pride vrsta nanj. Ko končno vsi zibljejo čaše, vodeči zakliče: Konec! Vendar čaše obdrže v roki. Takoj nato skupno zapoje primerno lovsko pesem. Na povelje voditelja ob zadnjem zlogu pesmi postavijo hkrati čaše trdo na mizo. Kdor zakasni ali prehit, navadno plača mero vina in zabava se nadaljuje. Sicer se pa ropot izvaja na različne načine — kakor je pač iznajdljiv voditelj ropota. (Glej »Naš lov«, I. del, 74.—76. stran.)

»Moj pes«

Jean Benech — Hugo Meier — M. Š.

(Nadaljevanje)

Dojemljivost — šolanje

Ko sem psico Bélou s solznimi očmi v vrtu pokopal, sem sklenil, da zaradi svoje starosti in ker bi bil lov brez zveste spremljevalke zame brez mika, to leto ne vzamem svoje petinštiridesete lovske karte. Pa me je prijatelj pregovoril, da sem od starega lovca vzel bretonsko epagneulko Ito. Stari se je težko ločil od svoje ljubljene in mi naročal, naj lepo ravnam s psičko, ki še ni lovila, a uboga na besedo, saj ni bila nikoli tepena, niti ukorjena, nima pa strahu pred strelom. Povečini imajo psi težko premagljiv prirojen strah pred streli iz puške, kar je pri takih psih tudi z največjim potrpljenjem težko odpraviti, če se sploh da. Spočetka je bila zmedena in plašljiva, a se je takoj navezala na nas, ne da bi skušala pobegniti. Saj ji ni bilo treba več živeti v pasjici, lahko se je prosto sprehajala in v svoji ljubezni do nas in v njeni lastni nagonski nežnosti ni bila nikoli zavrtnjena. To je bila edina veriga, s katero je bila vezana na nas. Spočetka tiha, se je kmalu upala oglasiti, če je kdo trkal na vrata, dokaz, da nam je bila docela vdana. Tako je Ita zamenjala Bélou, da sem včasih, ko sem se z njo pogovarjal, zamenjal celo imeni. Saj svoja čustva prenašamo od enega do drugega, slednji nas tolaži za izgubo prejšnjega, ki se ga spoštljivo spominjamo.

Iz ljubkega mladička, ki ob vam raste, želite narediti svojega lovskega tovariša. Naredite si iz njega najprej svojega prijatelja. Ljubite ga in ljubil vas bo. Potrebo čuti, da se vam pridruži. Postanite mu zaščitnik in to pogodbo zapečatite čim prej mogoče. Dajte mu kratko, prijetno zveneče ime, ki ga že od daleč sliši. Kmalu bo razumel, da je to ime zanj in odzval se vam bo s tem, da bo prišel, da dobi nagrado z ljubkovanjem ali poslastico. S tem ga pogosto pokličite k sebi, zlasti med kakim navdušenim igranjem. Z dnem, ko vas rad brez obotavljanja uboga, ste naredili prvi zelo važen korak v težkem delu šolanja.

Drugi korak je v besedi »prostor«. Pred vedno bolj ali manj lačnega mladiča postavite dobro jed. Takoj se bo hotel vreči na jed, pa ga zadržite in ga pritisnite polsko k tlom, medtem ko večkrat izgovorite »prostor«. Po nekaj dneh se ne bo več zganil iz te lege. Potem mu ukažite »naprej!«. To vajo mora kasneje brez mikavne jedi ponavljati. Če se zunaj na sprehodu preveč

Nemški kdl. ptičar Car Dragočevski RMPki 2242 — stoji pred zajcem. Poležen je bil 19. aprila 1965, na poml. vzrejni tekmi 17. aprila 1966 v Ptujju je prejel 1a oceno — 117 točk kot pes odličnih kvalitet. Prav tako sta odličnjaka njegova starša. Pes in njegov oče sta last Jurija Vrečerja iz Celja, Teharska 18/II.

Foto J. V.

oddalji in se ob klicu njegovega imena takoj ne vrne, ga prisilite s »prostor«.

Če smo dosegli ta prvi uspeh, ne tirajmo vzgoje učenca dalje, marveč mu pustimo, da najprej nekoliko uživa svojo mladost. Saj tudi otrok ne pošljemo takoj v šolo, ko shodijo.

Ko je star šest mesecev, nadaljujte z njegovim učenjem. Pes se more skoraj vsega naučiti. In posebno ptičar se mora naučiti, da ustavi divjad in jo pravilno prinese, to je, da je ne poškoduje. Ostri zobje so pri tem v škodo. Vodite ga, vendar se v glavnem zanesite na njegov razum, če naj prvič najde divjad, ko ob dobrem vetru počasi preiskuje okoliš. Za šolanje potrebno avtoriteto si lahko pridobimo s prijaznostjo ali s trdoto, z rokavicami ali železno pestjo. Noben način povsem ne zadovoljuje. Vsakdo se poslužuje pri šolanju postopka, ki ustreza njegovemu temperamentu in trud je poplačan z uspehom, če je izbran način značaja psa tudi pravičen. Ne ponesmajte brezsrčnih ljudi, ki z grožnjami in tepenjem dosežejo uspehe, s katerimi se potem ponašajo. Če že vsa prijaznost in ljubkovanje odpovesta, uporabimo končno bodičast ovratnik z vso obzirnostjo in le izjemno.

Za primer vzemimo nalogo prinašanja. V hiši, kjer ga nič ne moti, mu dajte prostor med vašimi nogami. Pokažite mu velik kos trdega kruha. Brž ko iztegne glavo, da bi prijel, ga primite za gube na vratu, ga zadržite z besedo »lepo«. Čez nekaj dni, ko bo spet slišal to besedo, se ne bo ganil z mesta. Potem položite kruh na tla in pustite vašega varovanca, da prosto teka. Če je kruh pobral, mu ukažite »prinesi« in potem dostavite »spusti«, medtem ko ga z roko praskljate.

Če gre vse dobro, ste uspeli, ne da bi glas kaj zvišali. Ponovite vajo naslednji dan in če je bil poslušen, mu dajte zopet prosto. Vaš pes mora razumeti, da pri tem ne gre več za igro, marveč za delo, ki ga odslej brezpogojno zahtevate. Če je pri tem uporen in muhast, uporabite brez oklevanja bodičast ovratnik. Ob tej pripravi in ob neporušljivi steni vaše volje se njegova kljubovalnost kmalu zlomi.

Ko se je končno rad ali nerad podvrgel, mu dajte razumeti, da je ta brezpogojna podrejenost, ki naj ne ostane nikoli nenagrajena, potreben

temelj za vašo bodočo in dokončno prijateljsko razmerje, za prijateljstvo med gospodarjem, ki ukazuje, in psom, ki obuga. Za enostaven primer: iz njega ste naredili voljnega vojaka, ki je srečen, da služi vodniku, ki si je znal pridobiti njegovo zaupanje. Ta praksa daje odlične uspehe, toda njena navidezna enostavnost se mnogokrat izkaže za težko. Zakaj kako malo je ljudi, ki znajo ob neumorni potrpežljivosti pravilno uporabljati obe možnosti, neodjenljivo strogost in dobrotu. Pri tem ne smemo delati nobenih napak, sicer je izhod le drug dober, zanesljiv in razumevajoč vodnik. Pri tem pa je nevarnost, da vas pes nekoliko pozabi in se tembolj naveže na svojega vodnika. V takem primeru je bolje, da si nabavite že šolanega psa. Kupec naj si pa v tem primeru izgovori primerno poskusno dobo in šele potem sklene kupčijo. Le redko s takim nakupom dobite res dobrega psa. Navadno se s časom pokažejo napake, pomanjkljivosti, s katerimi se pač morate sprijazniti. Imenujmo eno takih napak: Novo nabavljeni pes npr., dokler je na vrvcu, ne kaže nobene želje, da bi bil prost. Potem ga v vasi sprčimo. Po eni uri se vrne in položi pred novega gospodarja po vseh pravilih uplenjeno sosedovo kokoš. Ali, ko se vrne, si liže gobec, pa se pritožuje kmetica, da njene kokoši nič več ne neso. Tudi sam sem imel eno svojih najboljših psic, ki je nisem sam vzgojil. Ko sem jo končno zasačil pri kraji, je seveda nisem tepel, pač pa sem si — po mojem — izmislil nekaj boljšega; pomašil sem ji gnilo jajce v gobec. Toda, požrla je tudi tega z vidnim užitek... Za svojo osebo in na lastno nevarnost sem vedno dajal prednost milejšemu postopanju. Star vodnik je to imenoval »cukreno dresuro«. Mnogi rejci — idealisti bi me upravičeno kritizirali, če bi želel svoje pse voditi na dresurne tekme, kjer se nobena napaka ne odpušča in bi mi tudi nobena ne delala časti.

Toda, kaj mi mar. Glavno je, da imam sam veselje s svojim spremljevalcem, ki mi skače okoli nog in se vzpenja na vrata, če vidi, da si nadevam gamaše, cvili od veselja in tako divja v sveže jutro, da se ne zmeni niti za jed, čeprav je pošteno lačen. Važno je, da se sam veselim nad sicer mehkim psom, ki pa gre z dobrim vetrom neustrašeno v bodečo goščo ali temno

Lovec Trček z odpadlim jelenjim rogovjem

grmišče in ki si upa v vodo ter — oprostite majhnemu pretiravanju — zame brez pomisleka skozi ogenj.

S takim služabnikom, ki je od mlada navajen, da na klic ali zgoj na migljaj sredi dira obstane, greste lahko mirno na lov in se zanesete na njegove dobre zasnovе — npr. na izvrsten nos — ki jih je podedoval po starših. Izogibajte se lovskim tovarišem, ki nenehno kličejo in piskajo psu ter s tem opozarjajo čuječo divjad, da se potihem izmuzne. Ko sem lto dobil, je znala zgoj poslušati, vse drugo se je morala šele učiti. Vedel tudi nisem, če ima dober nos in če ga zna uporabljati. Ko sem jo pod nadzorstvom spustil po dvorišču, se je boječe približevala mački, s katero sta kaj kmalu sklenili prijateljstvo. In namesto, da bi podila sosedove kokoši, jih je spremljala korak za korakom, ne da bi jih preplašila. To je bil dober začetek, toda popoln neuspeh glede na prinašanje. Dal sem ji povohati veliko kost, jo vrgel in ukazal »prinesi!». Prijela je kost, a jo takoj izpustila in se zadovoljno vrnila k meni. Brez uspeha sem jo silil. Mnogi psi se namreč za prinašanje odločijo le na lovu, če vidijo, da je divjad pred njimi uplenjena.

Ko sem jo prvič zgodaj zjutraj vzela na polje, je pijana veselja drvela naokoli. Čez čas se je vsa zadihana vrnila in tedaj je zaslišala novo besedo »zadaj!«. Seveda je ni razumela in hotela je znova zdrveti. Desetkrat, dvajsetkrat sem ponovil besedo, ji zastavil pot in jo nekajkrat krcnil po nosu. To je psu neobhoden pouk, da vas ne bo oviral pri zalezovanju, npr. golobov ali rac, ali, če je zopet prost, da ne zlorabi prostosti.

Ita je divjala okoli mene, kopala miši ali naskakovala jezeče se kose ali lastovice, ki so letale nizko nad tlemi. Potem sem se ji skrila za drevo, kjer me je končno našla in upehana sedla zraven mene. S časom se je vračala k meni kakor pritezana po elastični vezi in iskala v dometu puške. Če sem zavel vstran, da bi preiskal kako zaklonišče, je zavela tja tudi ona. Podobno si je nabrala še druge navade. Napela je ušesa, če je slišala strele sosednjih lovcev, a me ni zapustila in je zavrnila tudi pse, ki so se hoteli z njo igrati. Ali je znala tudi obstati? To je nepogrešljiva lastnost, ki je pasemskim psom po nagonu bolj ali manj prirojena, imajo jo pa tudi mnogi mešanci. Mnogi vodniki utrde psu stojo z uporabo bodičastega ovratnika, da zlasti mladi psi ne drve za divjadjo. Meni so taka surova sredstva odvratna in sem na dobro srečo postopal po svoje. Kateri lovec se ne spominja na prvo stoji svojega psa! Počasi je psica jela svoj nos bolje uporabljati in je pri brezglavem šarjenju podila strnade iz trave. Če je skočila za vzletelim ptičem, jo je moj oster klic ustavil. Če je pri tem postala plašna, sem ji prigovarjal k pogumu, jo vodil na stari sled nazaj in jo pustil na njem kratek čas ležati na trebuhu, česar pa očitno ni razumela.

Nekega dne je nenadno obstala pred njivo rži in se potem pomikala naprej korak za korakom, s stegnjenim vratom in srepim pogledom ter končno kakor okamenela obstala. Srce mi je razbijalo in zmeden od razburjenja sem se tihotapil ob njej dalje. Izpod nog mi je zletela, plaho se oglašajoč, rejena prepelica. Navzlic razburjenosti sem jo pogodil in na srečo videl, kam je padla. Ita jo je kakor nora vsepovsod iskala. Ko sem jo pripeljal na kraj, je končno našla prepelico in jo vzela v gobec. Brž, ko sem ji tiho ukazal »prinesi«, jo je spustila in tresoč se z zastrtim in sovražnim pogledom prišla k meni. Krepko sem jo prijel za ovratnik, da se je umirila in ji znova pokazal na ptiča. Brez uspeha, zanj se ni več zanimala. Prenehala sva, a odslej Ita obstoji, čeprav malo pozno. Mlad pes bo spočetka spodil zajca iz loža ali v slabih dnevih zalezoval celo škrjance, preskočil ali pa spodil jerebice, dokler ne bo razumel, da se je tem treba previdneje bližati. Če se le ne poboljša, ga je treba za kazen obdržati ob nogi. Ozirati pa se morate na psa, da ob suhem vročem dnevu, ko je žejen in truden, ne more dobro delati.

Pri Iti je ostalo še nerešeno vprašanje prinašanja. Večkrat ne lovimo sami in tako smo bili nekoč lovci z več psi. Pred mano se je pokazal zajec, ki sem ga prevrnil, da je obležal na hrbtu. Medtem ko ga je Ita ovohavala in ga skušala za eno nogo privzdigniti, je prepeličar sosednjega strelca pridiral, zgrabil zajca od zadaj in ga ponosno odnesel pred noge svojemu gospodarju. Od tedaj mi je Ita prinesla vso uplenjeno divjad, razen zajca, ker je bila še prešibka. Ali jo je do tega pripravilo hvale vredno tekmovanje ali plašljiva ljubosumnost? Pri njenih dveh letih starosti moram priznati, da še ni docela izšolana, a računam, da se bo pri njenih dobrih zasnovah še izpopolnila.

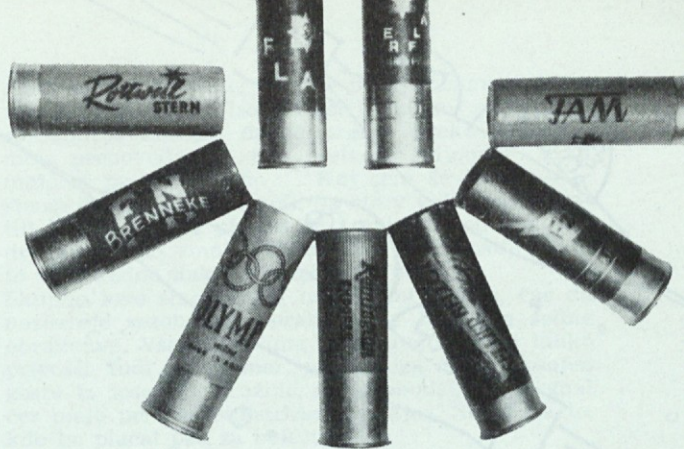
(Pride konec)

Na rob republiškega strelskega prvenstva ...

Pri spremljanju razvoja lovskega strelstva v Sloveniji ni težko ugotoviti, da je napravljen velikanski korak v kvaliteti in morda malo manjši v masovnosti. Strelci sami kakor tudi njihove osnovne organizacije LD v ta namen trošijo veliko finančnih sredstev, kar je najboljše zagotovilo za še večji napredek. Ob takem napredovanju pa je oskrba z dobro ali odlično municijo popolnoma na psu. Sam primer dovolj jasno potrjuje: LZS je poldrugi mesec pred republiškim tekmovanjem naročila v Lovski zadrugi potrebno količino nabojev, namenjenih za tekmo. Toda par dni pred prireditvijo je Lovska zadruga sporočila, da ne more dobaviti naročene količine nabojev. Tako je zadnji trenutek poskrbelo podjetje Kamnik, da se je republiško tekmovanje sploh lahko izvršilo. Med streljanjem s temi naboji pa je bilo pri vsakem strelu slišati drugačen pok in stokanje strelcev zaradi neverjetnega udarca v ramo ali lice. Temu podobni so bili tudi rezultati, kajti med boljšimi strelci ni bilo nobenega, ki je uporabljal domačo municijo. Ti so si iz previdnosti priskrbeli svojo, s Poljske, Češke, Italije itd.

Ker me je osebno zanimalo, kaj je na stvari, da je bila uporaba domače municije nemogoča, sem vzel 5 nabojev iz raznih škatel in naredil detajlni pregled. Pri tehtanju smodnika je bilo vse v redu, od 1,92—1,96 g. Pri pogledu na prerezane naboje sem pri vseh opazil, da je čep s pokrovcem vtisnjen v vložek tulca za smodnik od 0,6—1 mm, tako da je bil smodnik zelo stisnjen, kar je dopustno le pri dimnih nabojih. V enem naboju ni bilo pokrovca na smodniku. Najbolj pa preseneča količina šiber:

36,62—36,77—37,07—37,17—37,25 g, normalno se za naboje 12/70 daje 34—36 g šiber. Pri oddanih 10 streljih se je v ceveh nabralo 2,5 g svinčenih lusk, kar verjetno izvira iz premalo mastnega čepa, oziroma čepi so bili popolnoma suhi. Taki naboji so vloženi v zelo praktične kartonske škatle s sodobno litografsko obdelavo in brez vsakršne slovenske besede. Ne piše niti, da je Kamnik v Sloveniji in bi tako lahko djal Kamnik tudi v Skopje!

Nekaj vrst boljših nabojev

Tudi veliki napis »GOLUB« bi morali zamenjati z GOLI UP — kajti pred 3 leti je podjetje Kamnik obljubilo, da bo izdelovalo prvovrstne naboje, ter je v ta namen nabavilo zelo drag stroj-avtomat in postavilo preizkuševalnico s sodobnimi merilnimi napravami. Kaj se je zataknilo, nikomur ni jasno, le vemo, da so skoraj vsi domači šibreni naboji (tudi za lov) kup nesreče in neodgovornosti izdelovalcev in prodajalcev.

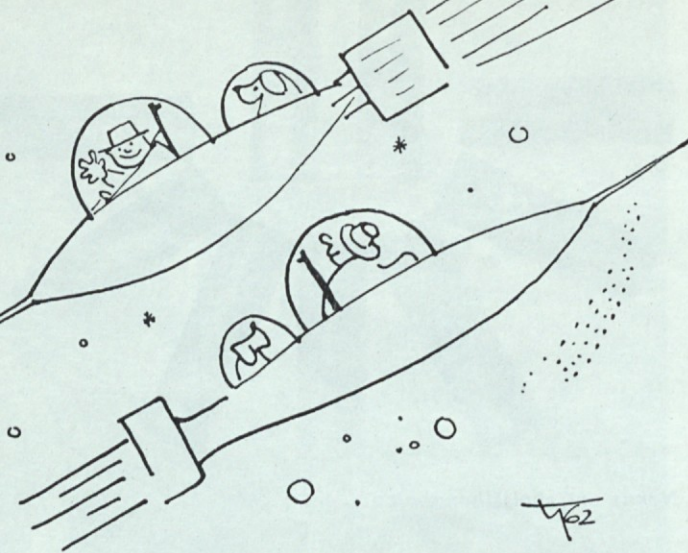
Ker je iz zgornjega razvidno, da cela stvar nazadnje in tudi v doglednem času ne bo nič boljša, bi bil skrajni čas, da vsaj Lovska zadruga spregleda in naredi konec jugoslovanskemu polovičarstvu glede preskrbe državljanov z dobrimi naboji. Materialni pogoji so dani, le malo več volje in smisla, pa bo vsa zadeva kaj kmalu zadovoljiva.

Strelci in lovci poznamo zelo dobre češke in poljske naboje za lov in šport. Zakaj jih v Jugoslaviji ni mogoče kupiti, kajti v Avstriji so ti naboji najbolj cenjeni. V Italiji imajo na voljo naboje z vsega sveta. Vse naše sosednje države, razen morebiti Albanije, imajo torej kvalitetne naboje, le v Jugoslaviji cvete cehovstvo in neuradno nakupovanje inozemskih nabojev. Naloga Lovske zadruge ni samo, da nabavlja za devize plinske gorilnike, smuči, gumirano plutovino za čepa itd., temveč da tudi skrbi za razno in dobro šibreno municijo, za katero ne bo nikomur žal odriniti nekaj starih dinarjev več. Tu ni vprašanje deviznih sredstev, kajti zadruga konec koncev le dobi del sredstev od prodane divjačine in zato upravičeno pričakujemo krepko izboljšanje v preskrbi in izbiri šibrenih nabojev za lov in šport*.

UČIMO SE — OD BOLJŠIH!

Jože Zadnikar

* Glej pojasnilo na strani 223!

Čudni časi

Ing. Janez Černač

Ondan sem se potikal po najbolj odmaknjenem delu našega lovišča. Grbasto gričevje je razrezano z vijugastimi jarki, da le težko najdeš dvakrat isto pot. V globokih in vlažnih jarkih sega lapuh z mogočnimi listi do prsi. Strmi bregovi so zaraščeni z gosto podrastjo, nad katero čepe razpadajoče bukve in stare leske. Na mestih, kjer je malo več svetlobe pa sta robida in črni trn ustvarila neprehodne zagate.

Stal sem ravno na malo bolj odprtem delu jarka, ko je precej visoko nad krošnjami prijadral s strani kragulj. Na hitro sem poslal za njim šibre iz obeh cevi. Prvi strel so prestregle veje, pri drugem se je pa zabelilo perje in skozi veje sem videl, da v loku že precej daleč pada. Da ne bi zgrešil smeri, kamor je padel, sem si zapomnil značilen bukov vrh in se začel prerivati iz jarka. Motal sem se skozi robido, koprive, praprotni in smrekovo mladje, pa spet skozi trnje in lesko. Bilo je, kakor da si je sam peklenšček ogradil svoj zelnik. Nenadoma se mi je pa udrlo kot stena gosto zelenje in stal sem na robu majhne jase, od koder sem imel kaj videti.

Sredi krompirišča je čudno poskakovalo ženšče, podobna kot iz pravljice. Poplesovala je v krogu, držala mojega kragulja za perut, mahala z njim, mu žugala in hreščala: »He, he, tat, he...«

Prvi hip sem bil tako presenečen, da sem poprijel puško, pa sem se kmalu začel smejati ob tem »obrednem plesu«. Spomnil sem se, da so mi pravili, kako živi tu nekje stara Jožefa, ki zna prerokovati iz roke, zagovoriti kačji pik, zdraviti revmo, preganjati uroke iz živine in kaj vem, kaj še. Ljudje pomnijo, da je včasih hodila po semnjih in služila denar s temi vragolijami. Sedaj se pa po vse leto ne pokaže in če jo zagledajo, so presenečeni, da je še živa.

Odkar pomnijo, je zgrbljena, brezzoba, s temno ruto na glavi. Ko se je spet prisukala naokrog in je bila obrnjena proti meni, me je zagledala: »He, he, si ga ti, capina tatinskega?« Potem je stekel pogovor in povedala je, da ji je kragulj odnesel dve gnezdi piščancev z njenega »posestva«, revne njivice s krompirjem in nekaj zelišč tobaka, ajbiša in žajbla. Njen brlog pa je bila naravna votlina v steni, spredaj zaprta s trohnelimi deskami in cunjami. Iz hvaležnosti, da sem ustrelil roparja, mi je ponudila

slivovke. Iz radovednosti sem poskusil zvarek in moram reči, da boljšega žganja še nisem pil. Za posebno zahvalo mi je hotela z roke prerokovati, pa sem jo ustavil s predlogom, če mi ve povedati, kako bo z lovom čez nekaj sto let. Za hip se je zamislila, potem mi znova nalila šilce, potegnila s kamnite police stekleno kroglo, prižgala svečo in črn maček ji je skočil v naročje. Ko sem ji sveto obljubil, da o vsem tem nikomur nič ne zinem, me je po zavitih poteh odpeljala v bodočnost, med lovce tistih časov...

Po kratkem posvetu »Pri dolgem požirku« so mi člani lovske družine dodelili spremljevalca z zračnim vozilom in še preden sem dobil nekaj odgovorov na vprašanja o lovišču, sva že bila tam. Med poletom sem zvedel, da divjadi v našem smislu ni več. V drugi atomski vojni namreč ni bilo v zakloniščih niti prostora za vse ljudi, kaj šele za živali. Ostali so zgolj psi skoraj vseh pasem v zasebnih zakloniščih, ljubljenski žena bogatinov.

Po pristanku sem vodnika vse mogoče spraševal, med drugim tudi, kaj da sploh iščeva zunaj, saj lovišče brez divjadi ni lovišče. Sami psi, pa četudi pasemski, še ne pomenijo lova. Nasmehnil se je in mi namignil, naj mu sledim. Po dobrih desetih minutah hoje se je začel plaziti in nato previdno gledati čez rob. Iz vljudnosti sem ga moral vzeti resno in sem ga disciplinirano posnemal. Ko sem potem previdno pogledal čez rob, se je na dobrih petdeset korakov od naju na jasi pasel krasen šesterak. Pa le imajo enega za vzorec, sem si mislil. Medtem je veter potegnil proti srnjaku, ki je dvignil glavo in postal nemiren. Spremljevalec je poprijel svojo žarkovno puško, ki mi jo je malo prej razkazal in na kratko je siknilo. Srnjak se je vzpel in po nekaj skokih obležal na robu jase.

Ko sva si ogledala lepo trofejo, je pripomnil: »Hotel sem, da bi ti streljal, pa naju je dobil prej v nos.« Nekaj sto let star izgovor, sem si mislil. Ker je kazalo, da imajo enake navade kot mi, sem mu na klobuku podal odlomljen smrekov vršič iz umetne mase. Do tu, sem si rekel, je vse v redu. Pričakoval sem, da ga bo iztrebil. Pa se je sklonil in potegnil za nekaj na srnjakovem trebuhu. Bila je zadrga. Iz trebušne votline mi je podal vrečko s kartonom. »Vidiš, tukaj so vsi podatki o teži, točkah in tovarniški podatki v treh izvodih.« Tedaj me je preblisnilo: Srnjak je umeten do zadnje dlake!

»Sediva malo,« sem predlagal. Odprl je torbo, mi ponudil tablete z napisom »Stara slivovka« in jel pripovedovati: »Tale srnjak je že skoraj v celoti domače izdelave, le živčni sistem je še uvožen. Posebno pa smo ponosni na izredne uspehe našega inštituta in tole je zadnji model, kakor vidim po serijski številki. Ta že izloča tople iztrebke. Profesor Wieder iz Heidelberga je priznal, da jim bo to uspelo najkasneje čez leto dni. To bo naš velik adut v lovskem turizmu.«

»Saj res, kako pa z lovskim turizmom?«
 »Če izvzamemo tople iztrebke, imajo druge države v splošnem boljše modele. Vendar imamo toliko ponudb tujcev, da komaj vsem ustrezemo. Veliko lovskih gostov se sploh ne odpelje v lovišče. Lepe noči prežive kar na zadnjih pogonih in zalazih v nočnih lokalih in hotelih. Tako smo tudi izkoristili notranje rezerve deklet s prostimi poklici izven glavne turistične sezone. Lovci pa gredo turistom tudi na roko s tem, da lahko odkupujejo trofejne kartone že uplenjenih zajcev, fazanov in druge divjadi v vsakem hotelu. Ko se pa vrnejo domov v svojo deželo s trofejnimi listi na vozilu, žene vijejo roke: »Caro mio, kako te je spet zdelala jaga na Balkanu!« Poleg tega se je razširil tudi glas o drugih naših specialitetah, kot so tablete slivovke podjetja »Kačja

slna«, mesni koncentraciji »Gazdinović« in »Krvavo stegno«.

Malo sva se zamislila, nato sem pa pripomnil: »Primerov divjega lova gotovo nimate; kdo bi še izpostavljala svoja rebra zgolj za kartone s podatki.«

»Prav zadnja leta se spet množi divji lov. V naši družini je sedaj pristopnina visoka. Saj smo ravnokar kupili nov elektronski center za daljinsko uravnavanje čutil jelenjadi, uvozili več muflonov najboljše znamke in kupili radarskega lovskega čuvaja. Saj daje divji lov dober zaslužek in divji lovci love iz vozil, pa jih je težko zasačiti. Ne love pa zavoljo lovskega užitka, ampak zaradi napeljav in rezervnih delov. Sicer se pa trudimo, da bi bil lov čimbolj podoben tistemu v vaših časih. Zato je jasno, da je divjad prirejena tudi tako, da dela škodo. Za vsako divjad že pri izdelavi določimo, kakšno škodo bo delala v lovišču. Pri eni seriji uvoženih medvedov je bila pa konstrukcijska napaka! Mehanizem so naravnali za škodo na sadnem drevju in čebelnjakih, a so medvedovi v štirinajstih dneh uničili vse kable in druge električne napeljave.

Dobro poznam lovsko teorijo vaše dobe in lahko trdim, da smo se že kar dobro približali vašemu lovu, seveda z imitacijami. Edino ženske so nas pa ugnale. Berem, da so se nekdanje lovske družbe lahko shajale v lovski koči ali gostilni in tam veselo prekrokale noč ali dve, za doma pa so si izmislili tehtne izgovore. To so bili res časi.«

Trdemu možu je beseda zamrla od tegobe. Zato sem mu za tolažbo brž povedal nekaj resničnih in nekaj izmišljenih o terorju, ki da ga včasih uganjajo naše ženske nad zelenimi klobuki.

»Eh, to ni nič proti našim babnicam. Krivda pa izvira prav od vas, ker ste jim vedno bolj popuščali. Ženska društva so namreč dosegla na televiziji poseben lovski kanal in po lovskem zakonu je obvezen, glej, tale oddajnik. Tole anteno na hrbtu vidiš. Doma samo obrnejo na ta kanal, pa te imajo kakor na dlani, vidijo, kje sedi, kakšne tablete ližeš, še kam greš za grm. Na srečo mi je prijatelj iz Trsta prinesel tale, uri podoben detektor, ki ga venomer gledam. Če rdeče zažari, pomeni, da me doma opazujejo. Pomagamo si pač tako, da ho-

dimo na lov v tujino, pa tudi pogosto zamenjujemo razne delegacije. Visoki oficirji, ki so med lovci, so namreč dosegli, da je prenos preko državnih meja prepovedan — pod pretvezo špijonaže... Za mejo si pa privoščimo... Kaj sem še hotel — iz starih dokumentov se vidi, da ste v vaših časih trtili precej časa s prepiri in tožbami med člani in družinami. Mi smo to uredili do popolnosti, saj je to več vredno kakor vsi tehnični dosežki.

Skupne love smo skrčili na tri dni v letu, čas do naslednje sezone pa porabimo za tožbe in sodne obravnave. Vsak član ima advokata, kdor si lahko privošči, tudi tri. Primer: pes našega člana, posojen gostu iz sosednje družine, se je zbedel, ko je gnal čez mejo pri nas registriranega zajca. Slo je za to, kdo bo plačal psu za bolečine...«

»Kako pa kaj kinologija?« sem ga vprašal in pobožal njegovo lepo istrinjanko.

»Kakor sem že povedal, psi so naravne izdelave, hočem reči, da niso umetni. Večina pasem so sedaj le še kot športni psi, ker so izgubili nagon in voh. Saj stoletja ni bilo daha po divjadi. Sele pred kakimi petdesetimi leti je uspel sovjetskemu znanstveniku Vsevohovu ponarediti dah za glavne vrste divjadi. Sedaj pse dresiramo spet po vaših metodah.« Iz torbe je potegnil kost, jo razvil in jo vrgel psici Bistri. Pobral sem ovitek od kosti in bral: Kost iz poliestrov — Piko — so najboljšega okusa, mogoče je spreminjati obliko in okus od volovskega do kurjega. Garantiramo tri mesece glodanja.

Bistra je glodala kost in pogledovala gospodarja. Nenadoma jo je spustila in se obrnila proti vetru. Iz grmovja je priskakal zajec in vpil ko šoja. Bistra jo je ubrala za njim. Ko si je moj spremljevalec opomogel od smeha, mi je dejal: »Si videl, zajec z napako, naj se Bistra malo steče.«

Spet mi je ponudil in vzel sem dve tableti slivovke. Zalostni časi, pes gloda umetno kost, ti ližeš tablete, žena in advokat te pa na televizijskem zaslonu gledata, kako zgrešiš zajca z napako.

Zasedela sva se in ko se je Bistra vrnila, je že legal mrak. Odpravili smo se proti vozilu in nehote sem primerjal vzhajajočo luno s tisto pravo.

Vrača se...

Foto P. Adamič

Lov v Nemčiji je postal luksus

Dnevnik »Süddeutsche Zeitung« v Monakovem je objavil v svoji gospodarski prilogi meseca avgusta 1966 pregled lovstva v Nemčiji. Clankar prihaja do zaključka, da je lov v Nemčiji pri sedanjem razvoju zelo malo pomemben za narodno gospodarstvo, ker znaša nasproti celotnemu dohodku gozdnega gospodarstva komaj en odstotek.

Kot ljudska prehrana divjačina skoraj ne pride na trg. Od postranskih dohodkov se uporabljajo le rogovi za gume in ročaje, v vrednosti 4—5 nemških mark po kg. Zajčje kože predelujejo za klobučevino, medtem ko lisičje kože po mnenju pisca skoraj nima več prave vrednosti, ker dobi lovec za lisičjo kožo sedaj komaj 5 mark, a pred leti 30 mark.

Znatne dohodke pa imajo v Zahodni Nemčiji občine iz lovske zakupnine, ki jo plačuje 181 000 lovskih upravičencev.

Lovska pravica pripada v Nemčiji še vedno predvsem lastniku zemlje. Kdor ima čez 75 ha zemlje, ima že pravico do lastnega lova. Drugače je lastnik lova občina, ki ga oddaja v zakup. Večina, 75 % lovišč pripada občinam, 7 % večjim zemljiškim lastnikom in 8 % državnim loviščem. Država izvaja lov deloma v svoji režiji, da lahko kontrolira stanje divjadi. Posamezne dežele pa imajo še svoja reprezentančna lovišča.

Postranski izdatki lovcev

Lov v Nemčiji ni poceni zabava. Pred desetimi leti je znašala zakupnina za ha lovišča letno od 1,60 do 7 mark. Sedaj znaša že 20 do 25 mark, a za lovišča s srnjadjo še znatno več. V glavnem oddajajo lovišča na dražbi. Zakupnino obremenjujejo še drugi izdatki. Zakupnik mora plačevati odškodnino za škodo, ki jo povzroči divjad in za zaščitne ukrepe, plotove, žične ograje in kemična zaščitna sredstva. Že odškodnina za škodo lahko znaša dvojno zakupnino, pri loviščih od 2000 do 3000 ha pa dobrih 70 000, tudi do 100 000 mark.

Drago krmljenje

Nadaljnje izdatke ima zakupnik z lovskimi napravami v lovišču. Skrbeti mora za krmišča, visoke preže, lovske steze, za pašnike in gozdne njive. Zimsko krmljenje ga stane včasih več tisoč mark. Globoko v lovčev žep segajo tudi lovčeve družabne obveznosti. Mnoge občine pričakujejo od zakupnika velikodušnost, računajo z vabili in pokloni. Večja lovišča morajo imeti svojega lovskega čuvaja. Lovčevi osebni izdatki tudi niso majhni: lovska karta stane 50 mark, zavarovanje 30 mark in brez lovske obleke tudi ne gre. Pravi gamsov čop, dika lovčevega klobuka, stane do dva tisoč mark in nahrbtnik, torba, palica še 200 mark.

Izdatki za puške in drugo opremo

Lovsko orožje se stalno izpopolnjuje in spreminja. Normalna repetirka stane 500—600 mark, specialni izdelki tudi do 1000 mark in več, strelni daljnogled 180 do 400 mark, montaža še 100 mark. Dvocevka šibrenica se dobi za 250 do 2000 mark, trocevka za 1500 mark, dvocevna risanica s kopitom po meri 4000 mark. K opreми spadajo še toki za puške, omare za puške, naboji in daljnogledi.

Mlad, nešolan pes z rodovnikom velja 100 do 150 mark, šolan lovski pes 800 do 2000 mark, tudi do 4000. Tudi hrana za lovskega psa mnogo stane, ker mora dobivati posebno, predvsem mesno hrano. Če si vzdržuje zakupnik lovsko kočjo, so izdatki še znatno večji. Skupni stroški lovišča s 300 ha lahko znašajo letno 30 000 do 50 000 mark, lovišča s 3000 ha pa od 200 000 do 300 000 mark. Tako si lahko le malokdo privoščiti svoje lovišče.

Lovec, ki nima svojega lovišča, mora globoko seči v žep, če hoče loviti. Če želi upleniti jelena ali divjega petelina, oglasi to svojo željo v lovskem časniku, ako nima slučajno prijatelja z loviščem. Država kakor zasebniki pa zahtevajo strelnino: za jelena po kvaliteti trofeje 50 do 1000 mark. Zgrešen strel stane 30 do 60 mark, za obstreljeno divjad 75 do 200 mark.

Za srnjaka je treba založili 50 do 100 mark, zgrešen strel velja 20 in strel za obstreljenega srnjaka 50 mark. Divji petelin pride na 200 mark, torej okrog naših 60 000 S-din, in zgrešen strel prav toliko. Nagačenje divjega petelina stane 150 do 200 mark. Prištetni je še stroške za vodnika, dnevno 20 mark, napatnino, potne stroške in pripravo trofeje.

Poročevalec h koncu pripominja, da je lov v Nemčiji, najsi je v zakupnem lovišču ali z odkupom odstrela, vedno lov na žep.

Priledil a. r.

Z Japonske. Kdor želi v deželi vzhajajočega sonca loviti, pa najsi bo inozemec ali domačin, ima dolgo pot pred seboj. Če se hoče izogniti velikim carinskim težavam pri uvozu orožja in si kupiti eno od izvrstnih japonskih šibrenic, mora predvsem izpolniti tri obrazce in jih oddati na bližnjem policijskem revirju. Prinešiti mora policijsko spričevalo, da ni duševno bolan. Zatem mu na policijskem revirju vzamejo prstne odtiske, da jih preverijo v kartoteki zločincev. Temu sledi obširna vprašalna pola o družinskih razmerah z natančnimi podatki o starših in otrokih poleg overovljene policijske prijave na urejevalni urad. Nato prejme predlagatelj dovoljenje za nakup šibrenice, ki ga mora puškarnar podrobno izpolniti in ga je treba zopet oddati na revir. Preden pa si more kupiti naboje ali iti celo na lov, mora pri pristojnem ministrstvu zaprositi za dovoljenje, da sme obiskati »lovsko šolo« in tam narediti lovski izpit. Šola ima triurno učno predavanje in nato izpit. K temu spada tudi izpolnitev nadaljnje vprašalne pole, ki obsega deset vprašanj, ki jih je treba odgovoriti s »pravilno« ali z »napačno«.

Na Japonskem so kazni za lovske prekrške stroge. Uplenitev divjadi izven lovnege časa velja 6 mesecev ječe, streljanje v bližini ljudi, domačih živali ali ladij celo do enega leta. Po opravljenem izpitu šele more prositi za lovsko karto, ki pa vedno velja le za območje ene same prefekture. Karta stane kakih 125 naših N-din in je emaljiran znak, ki ga je treba stalno nositi na vidnem mestu na prsih. Po Wild und Hund, št. 9 — 1966.

M. Š.

Foto P. Adamič

Veliki petelin in vreme

O velikem petelinu, njegovem življenju in lovu nanj je bilo že veliko napisanega. Naj še jaz dodam nekaj skromnih zabeležb iz lovskega dnevnika o njegovem petju in rastiščih v lovišču LD Jošt — Kranj.

O letošnji lovni sezoni na petelina lahko rečem, da je bila zelo ugodna, zlasti kar se vremenskih razmer tiče. Zgodnje tople vreme (že konec februarja so bile minimalne dnevne temperature +4 do +2°C), ki je trajalo ves čas petja brez večjih temperaturnih nihanj, je bilo nenavadno ugodno za zaslisevanje.

Za uvod še malo o rastišču velikega petelina in okolju v tem lovišču. To je hribsko lovišče z nadmorsko višino od 380 m na

Sorškem polju do 1307 m na Črnem vrhu na Jelovici. Petelinja rastišča leže od nadm. viš. 503 m — Skalca — do 1289 m — Gregorjevec. Prirodno so razdeljena v dva dela: jelovška — Kosovca, Rajh, Gregorjevec — in nižinska — Hudičevje, Plansko, Dovjež, Polšnik in Bukovica. Stalež se ceni na 13—15 petelinov. Lov in zaslisevanje petelinov smo organizirali tako, da je na vsako rastišče zahajal po en lovec ali največ dva. To pa zato, ker so bila prejšnja leta najboljša rastišča dnevno vznemirjena, saj se je včasih znašlo na rastišču tudi do 5 članov. Zato so ta rastišča postala kmalu gluha.

Prvega petelina v letu 1966 je slišal lovec že 27. februarja v Hudičevju, ki leži najnižje od vseh rastišč. Kmalu so oživela tudi

druga; tako se je oglasil po en petelin v Dovježu in Polšniku. Dne 9. in 11. marca je spet snežilo, a je tisto ped snega pobralo v nekaj dneh, da so 16. spet slišali petelina v Dovježu.

Vreme se je 18. in 19. marca poslabšalo in petelini niso peli.

Po 22. marcu so oživela vsa rastišča: po 2 petelina sta pela v Hudičevju, Dovježu, po eden v Polšniku in Bukovici.

Ohladitev s poznim snegom je spet prišla 25. marca (−5°C) in kljuni so jim zamrznili. V slabem tednu je sneg pobralo in petje se je nadaljevalo in razmahnilo. Vreme se je ustalilo, bilo je toplo in sončno (skok min. dnevne temperature od −2°C na 10°C).

Dne 6. aprila je pelo 7 petelinov: po 2 v Dovježu, Hudičevju in Bukovici, eden v Polnišku. Dotlej še ni bilo čuti kokanja kokoši in so bile le redko opažene na rastiščih. Dne 7. aprila je bil uplenjen petelin v Hudičevju, 8. aprila sta pela 2 petelina v Bukovici, kljub temu, da je rahlo rosilo.

Na rastišču Plansko se je prvič oglasil 9. aprila.

Dne 11. in 12. je močno deževalo in petelini so molčali kljub temu, da so enega videli na gredi; verjetno jih je motilo kapljanje dežnih kapelj na tla. Dne 18. petelin zastreljen po gostu Italijanu, 24. pa eden uplenjen po Italijanu v Hudičevju, 28. uplenjena dva, eden v Polnišku, drugi na Planskem, 1. in 2. maja zaslisan eden v Bukovici, druga rastišča so bila

Foto A. Koprivnikar

že gluha. Po tem datumu lovci niso več zahajali na rastišča, ker so petelini neredno peli ali pa sploh niso več. Opazili so jih sicer na gredah ali na tleh, a peli niso več. Pač pa so takrat oživila jelovška rastišča. Tu se je petje nadaljevalo do srede maja.

Moj namen je, da prikazem odvisnost petja velikega petelina od minimalnih dnevnih temperatur. Tudi tu velja kakor povsod v prirodi zakon-faktor minimuma. Minimalna, najnižja dnevna temperatura, pri kateri petelin še poje je -5°C (25. marca), najvišja pa $+14^{\circ}\text{C}$ (30. aprila). Praktično petelin neha s petjem, ko ozeleni bukev, to je nekako konec aprila, pač glede na nadmorsko višino.

Zdi se, da petelin, podobno verjetno tudi jereb, čuti vreme za naslednji dan. Tako so 6. in 18. aprila odlično peli, čeprav je bilo megleno in je pihal južni veter, naslednja dneva (7. in 19. aprila) je pa bilo jasno in sončno vreme — minimalna dnevna temperatura $+10^{\circ}\text{C}$. Nasprotno pa je bilo 10. in 21. aprila jasno in sončno vreme, a so slabo peli, dva sta le klepala; naslednja dneva je rosilo ali deževalo (11. in 22. aprila).

Na kratko naj ponovim še staro, znano izkušnjo, v kakšnem vremenu petelini dobro pojo. Najboljša so jasna, brezvetrna, razmeroma hladna jutra. Neugodno je južno, soparno vreme z nizko oblačnostjo. Rahlo rosenje ga ne moti, toliko bolj pa lovca, ki ga težko zasliši. Ob močnem dežju ali nevihti ne poje ali pa zelo neredno, ker ga moti padanje dež-

nih kapelj na tla. Zelo slabo poje tudi ob močnem vetru, medtem ko je rahel veter za lovca ugoden, ker mu prinaša petelinovo petje. Vendar te izkušnje niso nekakšno železno pravilo, saj v naravi ni pravila brez izjeme.

Branko Galjot, LD Jošt

Tri jazbece in kuno — z roko

Kdo, kdaj? Ciril Križnar, član LD Škofja Loka, lani! V prvih treh dejanjih igravažno vlogo tudi terier Bor.

V Šemičevi planini pri Bodovljah da ve za jazbece in pol, je Močilski Jur povedal Cirilu. In v začetku oktobra sta šla nadenj. Bor v jazbino na pogajanje s sivim gospodarjem, lovca pa na prežo. Bor je izredno oster, zato se je takoj začel sprehod po jami. Večkrat sta prišla dva metra do izhoda, na prosto pa nikakor. Zato sta Ciril in Jur zasadila lopato in kramp ter hitela Boru na pomoč. Pes je zopet pritisnil jazbece k izhodu. Medtem sta kramp in lopata rov že skrajšala za nekaj komolcev. Jazbec seveda tega ni vedel, zato je pomolil svojo sivo zadnjico iz luknje. Ciril ga je zgrabil za rep, privzdignil ter spustil v nahrbtnik, ki ga je Jur urno nastavljal. Pri bližnjem kmetu sta živega stehtala. Enajst kilogramov!

Zopet oktobra, nekaj dni kasneje. Tudi tega je Cirilu izdal Močilski Jur. Spet sta začela kopati na vse kriplje, toda ne bi bilo treba. Jazbec je bil mladič. Bor ga je pognal iz luknje, jazbec pa pri drugem vходу nazaj. Pes še enkrat za njim in jazbec je bil kmalu drugič zunaj. Ciril mu je že pri izhodu stopil na vrat in ga prijel za rep. Živ in zdrav se je znašel v nahrbtniku — toda samo do Cirilovega doma...

V tretje gre rado, toda to pot ni šlo gladko. Tistega dne v novembru so se Ciril, Bor in jazbec v Kotlih na pobočju Lubnika poštono dajali, jazbec za življenje, Ciril za sivi kožuh, Bor pa za pohvalo. Pes je pritisnil jazbece k izhodu, toda star jazbec se zna braniti. Stisnil se je med skale, da mu tudi ostri Bor ni mogel do živega. Ciril je dobro vedel, kje jazbec tiči. »Samo tole skalo bi bilo treba odvaliti in pes bi imel lažje delo!« Rečeno, storjeno. Zasukal je rokave, napel vse sile in skala pri vходу se je odvalila. Tedaj pa je Ciril v palcu leve roke začutil pekočo bolečino. Jazbec ga je držal z zobmi za prst, da so Cirilu od bolečine tekle solze. Situacijo je rešil Bor, ki je jazbece napadel od strani. Jazbec

je spustil palec in se skušal otresti psa, ki ga je z vso srditostjo potiskal ritenski iz rova. Ko je Ciril zagledal jazbečev rep, je za hip pozabil na krvav palec brez nohta in z desnico tretjič v minulemu letu zgrabil za jazbečji rep. Ciril je tudi tega prinesel v nahrbtniku živega domov. »Teh-tal je natančno osem kil, če bi pa požrl tudi moj palec, pa najbrž še kako deko več,« je dodal Ciril. Potem je seveda moral k zdravniku. Najprej v Škofjo Loko, potem v Kranj. Proti steklino so mu v trebuh brizgnili pet injekcij, ki so vrazje bolele.

»Boste še jazbece prijemali z roko?« je vprašal zdravnik.

»Še, če bo tako nanese,« je odvrnil Ciril.

»Injekcije drže samo tri mesece, medtem jih le dajte. Če boste pa kasneje z rokami počenjali zopet kaj takšnega, pa — na svidenje!« mu je zdravnik segel v roko.

V četrtem dejanju meseca decembra sodelujeta nova igralca: Fojski Štefan in Argo — ne juha, ampak istrijanec. Z brakade domov zasledijo pod Brnkovo pstopo v svežem snegu kuno. Ob votlem panju, ki je stal še pokonci kot ostanek mogočnega bukovega debla, je Argo zalajal. Brž sta bila na delu tudi Ciril in Štefan. Pes je zlezal spodaj med korenine in lajal, Štefan je bezal s palico v duplo, Ciril pa čakal zgoraj pri luknji, saj je bil panj visok le nekaj nad meter in pol. Večkrat je kuna pogledala zgoraj iz luknje, pa je zopet smuknila nazaj in njen repek je Cirilu izzivalno pomahal. »Če sem jazbece, bom tudi tebe!« A zaskel ga je levi palec brez nohta in zbodlo ga je v trebuhu, ko da bi zopet dobil injekcije. Toda lovska strast je močnejša. »Saj še ni tri mesece! In — oh, saj res — v žepu imam rokavice!« Ciril je odložil puško in si nataknil usnjene rokavice. Samo še enkrat je pokukala kuna iz panja in poslednjič je z repkom razburila Cirilovo lovsko strast. Potem jo je že držal v rokah, živo kuno zlatico. »Usnjene rokavice niso samo koristna priprava proti mrazu, temveč tudi proti ostrim zobem,« je rekel Ciril in sklenil, da bo v bodoče kune in jazbece — če tako nanese — prijemal za rep samo še v rokavicah.

-elf-

Prirastek pri kebkkih kotorn

Pri umetnem gojenju kotorn je velike važnosti vrsta in kakovost hrane, ki jo kebkki dobivajo med rastjo. Hrana mora biti v tem času prilagojena oni, ki jo imajo kebkki v prosti naravi, da se jim omogoči normalen razvoj. V tej smeri smo vršili poskuse z enomesečnimi kebkki kotorn v letu 1958 in tozadevne podatke prvič objavljamo.

V teku 32 dni smo delali poskuse s tremi kebkki na težo in prirastek. V razlagi navajamo podatke kot poprečno vrednost teh treh kebkkov. Čeprav je število kebkkov, s katerimi smo delali poskuse, skromno, je vendar v osnovi možno spremljati tok rasti in prirastka.

Kebkki so bili izvaljeni 12. junija 1958 in z meritvami smo začeli 15. jun. 1958, ko je bila njihova poprečna teža 16,56 grama. Dne 19. jun. so tehtali po 19,97 g, 20. jun. 25,34 g, 23. jun. 32,39 g, 26. jun. 40 g, 29. jun. 47,04 g, 2. jul. 65,24 g, 5. jul. 82,60 g, 8. jul. 101 g, 11. jul. 104 g, 14. jul. 123 g. Iz tega sledi, da se teža v tretjem dnevu po izvaljenju poveča za 3,41 g, v osmem za 5,37 g, v enajstem za 7,15 g, v štirinajstem za 7,51 g, v sedemnajstem za 7,04 g, v dvajsetem za 18,20 g, v triindvajsetem za 17,36 g, v šestindvajsetem za 18,40 g, v devetindvajsetem za 3 g in v dvaintridesetem dnevu za 19 gramov. Po teh podatkih moremo ugotoviti, da se do osemnajstega dne teža kebkkov postopno veča, potem pa do šestindvajsetega naglo raste. To je perioda hitre rasti. Do devetindvajsetega dne se potem prirastek teže manjša, a v začetku drugega meseca začne zopet intenzivno rasti.

Po poprečni teži enega kebkka navajamo enodnevni prirastek teže. Do petega dne starosti znaša dnevni prirastek po 1,70 g, osmi dan 1,79 g, enajsti dan 2,38 g, štirinajsti 2,50 g, sedemnajsti 2,35 g, dvajseti 6,12 g, triindvajseti 5,73 grama, šestindvajseti 6,24 g, devetindvajseti 1 g in v dvaintridesetem dnevu 6,10 g.

Prav tako je možno ugotoviti, da enodnevni prirastek teže do sedemnajstega dne postopoma raste, potem se začne naglo višati do šestindvajsetega dne in nato prirastek do devetindvajsetega naglo pada, medtem ko začne v drugem mesecu naglo rasti.

Prirastek v enem mesecu moremo torej podeliti na tri čase:

I. Postopno večanje ali normalni prirastek.

II. Naglo večanje ali intenzivni prirastek.

III. Naglo upadanje ali perioda stagniranja prirastka.

Kotorne na II. jugoslovanski lovski razstavi v Novem Sadu 1964

Foto C. Pogačar

Iz navedenih, čeprav skromnih podatkov, moremo sklepati na gibanje rasti oziroma teže in prirastka pri kebkkih kotorn v enem mesecu.

Ivan Dončev

Pripomba h: »Koledar parjenja jazbeca je treba popraviti«

V 5. številki Lovca poroča France Cvenkel o zelo zanimivem dogodku, ko je konec maja letos opazoval parjenje jazbeca. Vsekakor so taka opazovanja zelo redka in doprinejajo marsikaj k izpopolnitvi življenja naše divjadi. V tem članku pisec upravičeno zahteva, da je treba popraviti v naših lovskih učbenikih poglavje o parjenju jazbeca. Do sedaj v veliki večini trdijo lovski strokovnjaki, da se izvrši parjenje pri jazbecu v juliju in avgustu, kar se pa ne ujema z nosečnostjo in porodom. Trditev tovariša Cvenkla bi potrdil z naslednjim:

Znano je, da samica nosi osem mesecev in se njen plod prične razvijati kasno, podobno kakor pri srni, t.j. šele proti koncu nosečnosti, v novembru, decembru in januarju. Samica povrže navadno v drugi polovici januarja ali prvi polovici februarja, navadno dva do tri mladiče. Zaradi tega ima tudi samica v nekaterih deželah s 15. januarjem lovopust. Mladiči so slepi štiri tedne in po osmih tednih šele pridejo na svetlo. Ker se koledar poroda ujema s trditvijo tovariša Cvenkla, je parjenje konec maja, ne pa avgusta.

Prof. dr. Jože Rant

Iskal je pomoč

Sončnega jutra rane jeseni sem se s kolesom odpravil na vlak v službo. Vsako jutro sem se namreč peljal s kolesom tri kilometre do vlaka, ob 15. uri pa spet nazaj. Pot je vodila med njivami, ki so bile posejane s koruzo in drugimi kulturami. Navadno sem med vožnjo pel ali pa žvižgal. Sprva sem to delal iz navade, kasneje pa zaradi nenavadnega poslušalca.

Nekega dne sem namreč opazil, da me vsako jutro na enem in istem mestu med njivami pričaka zajec, ki ob mojem petju ali žvižganju postavi možica in poslušajo. Iz dneva v dan je poslušal vse bliže in bliže poti. Bil je že čisto domač in nič ga ni več prestrašilo. Če sem ga podil, se ni umaknil, le možica je postavil in me občudoval. Seveda, bolj kot on mene sem jaz njega. Vse je postajalo tako romantično in lepo, da sam sebi skoraj nisem več verjel, da je vse to res.

Toda nekega dne me je presenetil nenavaden dogodek. Odpravil sem se spet na vlak. Žvižgal sem si že v naši vasi in začudil sem se, da mi zajec teče naproti. Ko je priteknel nekaj metrov pred moje kolo, je postavil možica in potem vstric z menoj počasi skakljaj v smer vožnje. Med potjo je ves čas mrčal. Vedel sem, da nekaj ni v redu, zato sem kar mirno in počasi vozil in se spraševal, kaj le bi lahko bilo. Ko sva se bližala kraju, kjer me je dolgo uhec navadno pričakal, je začel teči počasneje in mrčanje je bilo vse glasnejše. Skočil je malo pred kolo in se postavil na zadnji nogi.

Kaj gledajo?

Foto St. Lenardič

Tedaj sem zaustavil kolo in ga opazoval. Obračal se je levo in desno. Nenadoma pa je iz koruze skočil velik pes. Zajec se je nenadoma potuhnil, pes pa je zaradi mojega močnega krika zbežal domov. Gledal sem, čigav pes je in si ga dobro zapomnil. Zajec je še nekaj časa tekkel vstric mene, nakar jo je popihal v bližnjo koruzo. Ko sem se popoldne vračal, sem ga spet srečal na običajnem mestu, kjer me je vsako jutro pričakal. Spet se je dvigal in me veselo pozdravljaval z dolgimi ušesi. Tako se je vrstilo jutro za jutrom, dan za dnevom, ko nekega jutra zajca nisem več opazil. Tudi kasneje ga ni bilo videti. Vedel sem, da ga je moral po vsej verjetnosti ugonobiti tisti veliki pes iz sosednje vasi. Bilo mi je zelo težko pri srcu. Pravijo pa, da je maščevanje sladko: nekega dne je zmanjkalo tudi psa, ki je obležal pod strelom iz puške na mestu, kjer me je vsako jutro čakal zajec.

Janez Ferenc

Sove v stoletni lipi

Ko sem v dijaških letih hodil na počitnice v Slovenske gorice, mi doma niso priznavali nobenega posebnega oddiha po napornem študiranju, temveč so rekli: Pomagaj sedaj, saj smo morali mi

vse leto garati, da smo ti lahko pošiljali denar v mesto. — Če ne drugo, sem moral pasti številno živino na velikih pašnikih, obdanih z gozdovi in njivami pod vinogradi. Tudi v letih univerze se hišni red ni prav nič spremenil. Saj lahko poleg živine ležiš in bereš knjige, so rekli.

Prenočeval sem v podstrešni sobi, pestro starinsko poslikani, v visoki kmečki hiši pod hrastovim gozdom. Okno je bilo obrnjeno v ozko dolino, ki so jo zapirali gorički grebeni Spodnjega Hlapja, Počenika in Polderšnice nad Jurrovskim dolom, pa Ročica s svojim temnim bukovim gozdom. Ponoči je dihala iz ozke grape grozljiva tihota; le pes je lajal in čuval dom pred lisicami in tatovi. V kotu sobe za streho so bili zloženi orehi, suhe slive in hruške, pa je včasih ponoči zaškrebalo, ko so jih glodale miši in še kake druge lačne živalce. Z visokega okna sem kmalu pričel prisluškovati naravi, zlasti v mesečini. Saj takrat so bile v modi še podoknice z »Luna sije...«.

Toda naši »pojbi« so rogovili le na vrhu — po Hlapju, v mojo grapo jih ni bilo. Pač pa se je oglašal iz bukovega gozda zategnjen jokavi glas sove, edini slišni znak življenja v zaprti dolinici. Naši so pravili, da sova nekemu kliče zadnjo uro in v poletnih nočeh velikih počitnic me je ta zategli klic, ki se je noč za nočjo ponavljal iz teme, vznemirjal. Dušljivo je name pritiskalo, kakor bi rezalo pod lobanjo. Ko pa nihče ni umrl, sem se končno privadil in si skoraj nisem mogel misliti noči brez sovinega skovikanja in ukanja. Fran Erjavec je v »Večernicah« zapisal, da je zaradi grozljivega in žalostno zateglega glasu vraža naredila sovo za mrtvaško ptico. — Tako mi je sovino oglašanje iz dijaških let ostalo v najboljšem spominu.

Nekaj čez pet desetletij je utonilo, odkar sem zadnjič slonel nad spečo, samotno grapo, iz katere ni bilo videti nobene hiše. Preko dolgega pašnika je vodila pešpot do uro oddaljenega naselja Jakobskega dola. Tam je bil zunanji svet, pošta, šola in učiteljice — ena tudi iz Gornje Polskave. Do postaje Pesnice ali Maribora je bilo pet bregov, gor in dol dobre tri ure hoda.

Sove v gozdu ali drugod v prosti naravi nikoli nisem odkril, čeprav sem mnogo stikal po grmovju za gnezdi, iskal gobe ali primerne palice za bičevnike ali sem tekal za živino, ki mi je v vročih dneh uhajala v hladno senco.

Na Zgornjo Polskavo še rad zahajam. Tam je pred šolo starin-

ska lipa, ki so jo zasadili leta 1825 in torej tam raste že 141 let. Kronika pripoveduje, da so jo pripeljali s šestimi šekastimi voli, ko je tam učiteljeval Simon Pernat. Lipa najbrž ni bila tako težka, a bil je menda običaj, da so za posebno svečane priložnosti uporabili pisano živino, kakor to navajajo tudi za ustoličenje vojvod na Gosposvetskem polju.

Prostor pod staro lipo je služil šoli za telovadišče, ko je bil tam učitelj moj tast Josip Sabati. Lipa je bila vedno polna valilnic za škorce. J. Sabati je bil znan narodni delavec, sadjar, čebelar, pevec in je učiteljeval 47 let.

Med vojno so Nemci kopali okrog lipe jarke. Starodavno drevo se je začelo po vojni sušiti. Debele veje so trohnele, hirale in se lomile. Od srednjih so ostali le še štrclji z votlinami. Sabatijev naslednik, tudi čebelar, upravitelj I. Vokač je dal drevo obrezati. Lipa se je pomladila, obrasla, se vnovič razcvetela in nudila mladim telovadcem blagodejno senco.

V votlino obširnega dupla pa se je vselil sovji par, ki že nekaj let domuje tam okoli in vsako leto zredi svoj pomladek. Ne moti ga rajanje in vrišč mladih šolarjev štirirazrednice.

Na križpotju proti Pragerskemu, Mariboru in Slovenski Bistrici, kjer drvijo mimo avtomobili, ropčejo traktorji, mopedi in konjske vprege, kraljujeta sovi, podnevi zunaj votline, prižeti s svojim bujnim mehkim in rahlim perjem ob enako rjavo raskavo skorjo ostarele veje, druga nad drugo, da ju sploh ni ločiti od drevesa. Če ju le predolgo opazujemo in smo preglasni, se končno zganeta in počasi zlezeta v svoj brlog. Previdnost je mati modrosti. Škorci in drugi ptiči, ki ju obletavajo, ju ne motijo. Dan je njun počitek, ki neha šele v mraku, ko gresta na lov za netopirji v bližnji cerkveni stolp, za mišmi, rovkami, ptiči in hrošči. Včasih jima iz krivega kljuna zdrkne na tla kaka mrhovina. Učitelji imajo potem lep primer, da šolarjem razložijo, kako koristna živalca je sova za njihove domačije.

Letos sta sovi izvalili tri mladiče. Eden je padel z lipe, pa ga je paglavec potolkel. S preostalima mladičema sta se sovi za nekaj časa umaknili, da sta ju vpeljali v življenje, v borbo za vsakdanji kruh, in seve v letenje. Po opravljeni rodiljski dolžnosti sta se vrnili v svoje duplo in sivi učitelj ju zanosno razkazuje obiskovalcem, ki tako služita tudi tuskemu prometu.

Dr. Avgust Reisman

Lov na srnjaka

Dogaja se v času italijanske okupacije, neposredno pred začetkom druge svetovne vojne. Naše lovišče je tedaj upravljal kapitan Piecenttini, ki je imel sedanje lovišče »Kozja stena« v zakupu. Za lovskega čuvaja je bil tedaj član naše lovske družine Franc Likar. Kapitan je od časa do časa prihajal na lov, vedno je zraven povabil tudi čuvaja. Nekoč pa je zastopnik povabil tudi dva svoja prijatelja, advokata Birso in zdravnika Alconeja, oba nelovca. Zelela sta enkrat praktično videti, kako se upleni srnjak.

Neke julijske nedelje v zgodnjih jutranjih urah se pripelje z osebnim avtom zgoraj omenjena vesela družina. Med vožnjo je čuvaj povedal, da so gozdni delavci videli medveda v Tisovcu, da pa se medved v naših gozdovih le redko pojavi in da gotovo ne bodo imeli sreče, da bi ga videli.

Kapitan kot navadno ustavi avto na Oglariji z namenom, da gredo na srnjaka v Jakuževe doline. Kapitan je svoja kolega stalno opozarjal na tišino, češ da mu bosta preplašila srnjaka. Ko prispejo do odprte jase, se kapitan ozre in skomigne z rameni, ker opazi, da je jasa pokošena in da je spravljeno seno v kope. Zato reče, da bodo morali na srnjaka uro daleč, v kraj Korenina, ki je za lov najbolj primeren. Advokat Birsa in zdravnik Alcone se nejevoljno izgovarjata, da ne moreta dalje peš in sta se odločila, da počakata kar na mestu, kjer je bil zrak zelo svež. Izbrala sta si vsak svojo kopico sena in se zarila vanjo. Ko se je sonce dvignilo nad dolino, sta že oba trdno spala. Tedaj jo po stezi primaha Piepa z Lazov, tako so jo namreč imenovali, z vilami v rokah, namenjena, da raztrosi seno za sušenje. Ko pride do prve kopice, opazi, da jo je nekaj kopal, vendar jo začne trositi. Pri tem zabode, kot navadno, z vilami v seno in iz njega se izvije zamolčko rjovenje. Piepa odvrže vile in zbeži, misleč, da je medved. Advokat Birsa tudi misleč, da je medved, ki ga je s kremplji po zadnji plati, zbeži in vpije: »Aiuta, mamma mia!« (Pomagaj, mama moja!) Obupni klici zbuje v sosednji kopici zdravnika, ki jo ubere za bežečim prijateljem in oba dirjata proti cesti, da bi čimprej dosegla avto. Tako se je srnjak, ki bi ga rada videla, nepričakovano sprevergel v strahotnega »medveda«.

Jože Krapež, LD »Kozja stena«
Predmeja

Foto St. Lenardič

Pogovor z medvedom

Medved je na Nanosu stalen, toda le malokdo ima srečo (če je to sploh sreča), da ga vidi. Tako redko srečo je imel letos v juniju naš delavec Alojz Jež z Nanosa, ko je v samotni Zajavorci delal sam pri čiščenju gozdov.

Gozdar, lovec in čebelar Lojze sedi na panju in malica. Tišino zmoti pok vejice, šum listja in rahlo brundanje v goščavi za njegovim hrbtom. »Ne boš me, Lučo,« si reče Lojze, misleč, da ga hoče prestrašiti z medvedom sodelavec Lučo, ki dela kake pol ure stran, in v odgovor tudi sam nekajkrat glasno zabruna. Takojšen odgovor je vse glasnejše brundanje, pihanje in lomastenje po gošči za hrbtom. Tudi dobri lovski živci take preizkušnje ne vzdrže. Lojze vstane, se ozre in osupel zagleda na kakih petnajst metrov ogromnega medveda, ki divje brunda in piha. Ob pogledu

na grdo veliko rjavo zver z veliko grbo oblije Ježa kurja polt, lasje se mu postavijo v položaj kakor bodice pri njegovem soimenjaku, roka seže po bližnji sekiri, oči pa begajo od medveda do rešilne skladovnice drv in nazaj. Oba skušata čimprej rešiti mučno situacijo po načelih miroljubne koeksistence in to s takojšnjim umikom vsak v svojo smer. Ne izpustita se iz oči, dokler ne izgineta vsak v svoji goščavi. In potem vse tiho je bilo...

Jože Krapež

Upljenjena dva volka

Lovski čuvaj Zavoda za gojitev divjadi »Jelen« Snežnik Rudi Kravanja je 16. julija letos uplenil v revirju Jurjeva dolina — Bukova voda volkuljo, staro 4—5 let. Kravanja je ob lazu čakal srnjaka, ko je okrog osme ure zvečer prišla na laz volkulja.

Revirni lovec Gojtvvenega lovišča Rog Kočevje Ivan Grajš pa je 11. avgusta letos na nočnem čakanju pri Kačjem potoku (Mozelj) uplenil volka-samca, starega 2—3 leta, težkega 34 kg.

Obema je bila iz sklada za pokončevanje volkov LZS izplačana nagrada po 500 N-dinarjev.

B. Krže

Prvi

Mlad sem še in neizkušen, saj mi je komaj 19 let, tako sem se tolažil, ko sem dostikrat odhajal iz gozda brez uspeha. Res, v tem letu, odkar sem član zelene bratovščine, sem imel dosti več izkušenj kot uspeha. Toda napakam, ki sem jih storil enkrat, sem se drugič izogibal. Med izkušnjimi lovci sem vedno iskal besede in vrline, ki jih je lovcu vedno premalo. Največ se moram za svoje uspehe zahvaliti tajniku naše družine, ki mi je dal marsikak dober nasvet in mi pomagal, da sem opravil lovski izpit.

Moja največja želja pa je bila upleniti srnjaka. Dolgo sem čakal tega trenutka, toda ko sem ga dočakal, mi je bilo težko.

Bila je sobota. Pozno zvečer sem ogledoval in čistil puško, katere glas sem želel slišati naslednje jutro. Položil sem jo na mizo, navil uro ter se zavil v odejo. Dolgo sem razmišljal o naslednjem dnevu, preden sem v želji na uspeh zaspal. Spal sem slabo

in prav z lahkoto me je prebudil ropot budilke. Oblekel sem se hitro kot še nikoli. V roki mi je zastal klobuk, ki sem ga želel okrasiti s prvo vejico. Ob teh mislih sem stopil v še skoraj temno jutro. Bilo je hladno in pusto, ko sem hodil po ilovnati gozdni poti. Kmalu sem prišel na mesto, kjer sem mislil počakati na srnjaka. Sedel sem za deblo starega hrasta ter opazoval. Pričelo se je daniti in iz teme so se izluščili obrisi gozdov in kmetij zelenega Pohorja. Minilo je pol ure, toda srnjaka nikjer. Še je čas, da pride — sem mislil in zagledal stezo otrsene rose v mokri detelji. Danes ga ne bo, pasel se je v mesečini. Razočaran sem povsili glavo in mislil oditi. Takrat pa mi je prišlo na misel, da bi pogledal še drugam, tja, kjer sem tudi dostikrat videl srnjad. Nisem več razmišljal, ampak sem hitel, kar so me nesle noge, na drugo mesto. Čim bolj sem se bližal cilju, tem težji so mi bili koraki. Še nekaj korakov sem imel do vrha, od koder sem mislil pogledati na njivo detelje. Takrat pa se je na robu njive pojavila rjava lisa. Bil je srnjak. Za hip je obstal — toda zanj je bil usoden. Jeknil je strel... Na mah je v bližini vse oživel, le v detelji je obležal srnjak z zadnjimi dihi. Sedaj je bilo konec napetosti, toda še s težjimi koraki sem stopil po mokri, visoki detelji. Bilo mi je težko, gledal sem v tla, kako je trava padala pod težkimi škornji in končno prišel do mrtvega srnjaka. S hriba so

posijali prvi žarki jutranjega sonca, ki so se bleščali na očeh mrtvega srnjaka — toda on jih ni več videl: ne sonca in ne drevja svojega doma, ki se je pozibavalo v lahnem vetru. Streslo me je in z drhtečo roko sem mu dal zadnji grižljaj ter si zataknil »prvo« vejico za klobuk. Lep si — toda spomin na tebe mi bo še lepši, saj si moj prvi. Oprtal sem si ga ter stopil po pobočju hriba. Na vrhu sem obstal in se ozrl nazaj v dolino, na poležano deteljo, ki je bila sladka hrana mojemu prvemu srnjaku.

Počasi sem stopil naprej ter poslušal petje ptic, ki se mi ni zdelo še nikoli tako otožno kot tokrat. Jutro se je spreminjalo v lep sončen dan in v dolinah so se oglasili jutranji zvonovi...

Rudi Pogorevc

Mladi pišejo

Lepo doživetje

Moj očka je lovec in zato vedno zahaja v lovišče. Ker je pripovedoval, da je zelo lepo opazovati divjega petelina pri petju, sem ga prosila, naj me kdaj vzame s seboj. Neko soboto je dejal, da bo šel v nedeljo zjutraj poslušat petelina. To sem slišala in ga prosila, če grem lahko z njim. A odvrnil mi je, da bo tež in da se lahko prehladim. Ko pa sem ga še in še prosila, sva se dogovorila takole: Če bo deževalo, ne grem, če bo pa lepo vreme, me pokliče. Res me je poklical že ob treh zjutraj. Brž sem bila na nogah. Z motorjem sva se peljala na Selo, potem pa sva po eni uri hoda prispela na hrib Zatrežnik. Dolgo sva hodila in prisluškovala, toda petelina ni in ni hotelo biti. Očka mi je dejal, naj ga počakam, on pa je šel naprej. Čez čas me je poklical in pripomnil, da moram biti tiho, ker ga je slišal. Kmalu sem tudi jaz zaslišala neko čudno klopotanje, ki je odmevalo po gozdu. Za hribom se je že svetlikalo in kapljice jutranje rose so se zbleščale. Petelin je pel, midva sva pa poslušala. Naenkrat je petelin odletel, midva pa sva se polna lepih vtisov vrnila domov, kjer pripovedovanja ni bilo ne konca ne kraja. Ta doživljaj mi bo ostal za vedno v spominu.

Helena Kavčič, III. b. r., Žiri

Foto R. Pogorevc

Iz lovske organizacije

Mednarodno strelsko tekmovanje v Porečah

Letošnj, že skoraj tradicionalni troboj moštev Tržaškega kluba za streljanje na umetne golobe, Koroškega kluba za lovsko streljanje in streljanje na umetne golobe iz Celovca ter Lovske zveze Slovenije je bil 7. avgusta 1966 v Porečah (Pörtschach) ob Vrbskem jezeru.

Lovska zveza Slovenije je na to preizkušnjo poslala osem, na letošnjem prvenstvu LZ Slovenije v Ptujju najboljše uvrščenih tekmovalcev. Za ekipno uvrstitev so veljali najboljši štirje posamezniki vsakega moštva. Nastopilo je tudi nekaj Nemcev in Francozov, ki so na počitnicah ob Vrbskem jezeru; Poreče so namreč tudi znan turistični kraj. V zelo močni konkurenci je zmagal Jože Zadnikar, slovenski in jugoslovanski prvak ter tako dosegel še eno pomembno zmago, ekipa je dosegla tretje mesto, zmagala pa je tržaška ekipa.

Rezultati med posamezniki:

1. Jože Zadnikar, LZ Slovenije, 95 golobov od 100 možnih (posam. serije 23, 22, 25, 25)
2. Udovici, Trst 93
3. Straum, Koroška 91
4. Somma, Trst 91
5. Schark, Koroška 91
6. Avanzo, Trst 90

Drugi slovenski tekmovalci so se uvrstili: Dimic na 8., Vrbinc na 15., Zorčič na 18., Hlupič na 19., Mihev na 21., Rakuša na 22. in Rajh na 24. mesto.

Prireditve je dobro uspela in ponovno potrdila dobre sosedske odnose s tržaškimi in koroškimi strelci-lovci.

B. Krže

Pojasnilo k dopisu Jožeta Zadnikarja (»Na rob republiškega strelskega prvenstva«), kolikor zadeva Lovsko zadrugo

V vseh preteklih letih smo imeli na zalogi zadostne količine šibrene municije, ki zaradi slabih čepov ni bila kvalitetna. Vedno so bile težave z umetnimi golobi, ki jih izdelovalec (več let tovariš Jože Zadnikar) ni pravočasno in v zadostni količini dobavljal. Za leto

1966 smo imeli dober namen, da bi vse napake odpravili. V Italiji smo naročili umetne golobe in polstene čepe. Umetne golobe smo prejeli pravočasno, medtem ko čepov ni bilo kljub večkratnim našim urgencam. Prispeli so šele julija. Ne samo, da ni bilo municije, celo naša polnilnica je morala ustaviti delo. Lahko nam tovariš Zadnikar verjame, da se nismo smejali, kakor ne prejšnja leta, ko je on zamujal z umetnimi golobi.

Jeseni smo naročili z dobavnim rokom do marca Olimpijske municije s Poljske, toda izvažajo jo samo v zahodne države. Italijanska municija je predraga za strelca, ki si nabavlja municijo sam, saj bi naboj veljal 200 S-din. Malo je naših lovcev, ki bi si lahko privoščili tako drag naboj. Uvoz izdelanih nabojev tudi ni gospodarsko opravičljiv. Naši tulci, smodnik in šibre niso slabi, netilke so dobre, toda niso anti-korozne. Slabi so naši polsteni čepi. Ali je upravičeno samo zaradi slabih čepov uvažati gotove naboje in plačevati v devizah material in delo?

Letos nam je spodletelo pri uvozu čepov. Ta šola nas je drago stala. Za leto 1967 bomo uvozili tudi izdelane naboje, nekaj iz ČSSR in tudi nekaj dragih iz Italije. Naša največja želja je, da bi vsakega kupca zadovoljili.

V informacijo tovarišu Zadnikarju povemo, da razno camp opremo iz vzhodnih držav uvažamo z administrativno dodeljenimi devizami in ne z ustvarjenimi devizami od izvoza uplenjene divjadi na zahod. Te devize se pretežno uporabljajo za uvoz kvalitetne lovske in ribiške opreme in le malenkostno za druge športe — posebno smučanje. Šele dva meseca je tega, odkar ima Lovska zadruga po novih predpisih lahko na voljo del deviz od ustvarjenega izvoza. Zato se bo pokazal uspeh šele v nekaj mesecih, oziroma v letu 1967.

Za Lovsko zadrugo:
Ljuban Zadnik,
direktor

Lovec in njegova obleka

Ob mnogih poučnih člankih, ki jih prinaša Lovec in drug naš lovski tisk, želim nekaj povedati k vprašanju, kako naj se lovci oblačimo za lov in za razne lovske prireditve. Že ime, da smo lovci »zelenci«, nam pove, da naj bo obleka nekoliko enotna. Mnogo je že v naših vrstah lovcev, ki imajo lepe lovske kroje, je pa še

Mednarodno Foto J. Zadnikar
streljanje v Porečah ob Vrbskem jezeru, 7. avgusta 1966

vedno dosti takih, ki zanje to ni pomembno.

Dogaja se, da hodimo na love v vseh mogočih barvah in krojih. Nekateri celo trde, da je treba za lov obleči najslabše iz naše garderobe, ker je drugega škoda. Mislim, da tako mnenje daje slab poudarek zeleni bratovščini. Lepo je, če je lovec tudi na lovu oblečen v nekoliko lovskem kroju. Zamislimo si, da smo uplenili lepo divjad in lovski tovariš nas hoče ob njej fotografirati. Slika bo dala dosti lepši dojem, če stojimo ob plenu v primerni lovski obleki, ne pa v zmečkani civilni in po vrhu morebiti še s čepico na glavi. Hkrati pa lovsko oblečeni izkažemo uplenjeni divjadi primerno spoštovanje. Videz lovca daje že sam lovski klobuk, za katerega si zatakne vršiček za uplenjeno divjad. Zato naj bo naša obleka tudi na lovu primerena, kakor sem že omenil. Takšna naj tudi ustreza neugodnim vremenskim pojavom, ki nas spremljajo zlasti jeseni in pozimi.

In še o lovski obleki izven lova. Dostikrat imamo razne lovske prireditve. Tudi v tem primeru je lepo, če smo lovci v enotnem kroju. Lepo je videti lovca v okusnem kroju, brez kričavih zelenih našivkov. Okusen lovski kroj vzbuja pri lovcih nekakšno spoštovanje, saj pri nas ni navada, da bi nelovci nosili lovske kroje, kakor je to v Avstriji ali Nemčiji. Če imamo kot lovci denar za lepe civilne obleke, se potrudimo, da si nabavimo tudi lovske obleke. Naše tovarne izdelujejo že kar dobre lodne in tudi uvožene lahko dobimo. S tem hočem reči, naj

ima lovec poleg lepih civilnih oblek tudi ličen lovski kroj, ki je pravemu lovcu hkrati v ponos. Ne mislim lovecem nekaj vsiljevati, vendar mislim, če je vsak pravi lovec ponosen na lepo puško, na lepega in dobrega lovskega psa, je ponosen tudi na naš lovski kroj, oziroma lovsko obleko. Čedna in primerna obleka bodisi na lovu ali izven lova spada tudi k našim lepim lovskim običajem, ki žal precej izumirajo.

Anton Mlakar

Naš lovski kroj in navodilo za izdelavo bo v prihodnji številki »Lovca«.

Umrlí

Anton Trček* s Spodnjega Jezerskega, revirni lovski čuvaj pri Zavodu za Gojitev divjadi »Kozorog«, je 25. avgusta 1966 podlegel posledicam prometne nesreče. Pokojnik je bil za časa osvobodilne borbe na Gorenjskem partizanski kurir, ki je kot lovec poznal v kokrski dolini vsa skrivna pota, po katerih je prenašal tudi orožje, municijo in živež za borce ter skrbel za les pri gradnjah partizanske tehnike in bolnic.

Vzornega lovca in iskrenega tovariša bomo ohranili v trajnem in častnem spominu.

Lovski tovariši

* Slika na strani 212!

Stane Tome, član LD Medvode, njen soustanovitelj in večletni odbornik, odlikovan z znakom za lovske zasluge, se je v 63. letu življenja preselil v večna lovišča. Zavednega rodoljuba, zvestega in nadvse delovnega lovskega tovariša, ki je zlasti pri gradnji lovskega doma na Govejku doprinesel levji delež, bomo pogrešali in ohranili v svetlem spominu.

Lovci LD Medvode

Franc Cizel, član LD Globoko, je v 38. letu starosti za vedno zapustil lovišča Orliškega pogorja. Požrtvovalnemu lovcu in tovarišu časten spomin!

LD Globoko — M. L.

Jože Japelj, član LD Vrhnika, nas je v svojem 70. letu za vedno zapustil. Ohranimo mu lep spomin!

LD Vrhnika

Franc Fluher, član LD Malečnik, je v 56. letu življenja zapustil svoje tovariše in ljubljeno mu divjad. Naj mu bo lahka domača zemlja! LD Malečnik — M. P.

Valentin Šmid, član LD Selca nad Škofjo Loko, 21 let lovec, je v 76. letu preminul. Dobremu lovskemu tovarišu naj bo lahka domača zemlja!

LD Selca — S. B.

Lovska kinologija

PRIJAVLJENE PARITVE

Lovski terierji:

Cika Sladkogorska JRLT 1599 — Brko Javorniški JRLT 1784, bil na tekmi, leglo je bilo 30. 9. 1966, vzreditelj Jože Stele, Zelše 3, p. Cerknica.

Braki jazbečarji:

Vana Brinogorska JRBj 1707 — Agič JRBj 1677, leglo je bilo

21. 9. 1966, vzreditelj Karl Aberšek, Prevalje 152.

Aga JRBj 1108 — Blisk JRBj 1162, leglo bo 16. 10. 1966, vzreditelj Jože Kodrič, Dol 4, p. Podbočje.

Ajda Ortneska JRBj 1739 — Bodo JRBj 1480, bil na tekmi, leglo je bilo 25. 9. 1966, vzreditelj Lovska družina Velike Poljane.

Kdl. istrski goniči:

Bistra JRGki 3060 — Riko JRGki 3784, bil na tekmi, leglo je bilo 10. 9. 1966, vzreditelj Avgust Drenovec, Resa 16, Krško.

Vzorna JRGki 3853 — Ari JRGki 3475, leglo bo 2. 10. 1966, vzreditelj Jože Glad, Ograja 10, p. Kuželj.

Kinološka zveza Slovenije

PRIJAVLJENE IN ZAŠČITENE PSARNE

»BUKOVNIŠKA« za jamarje, lastnik Franc Kovač, Bukovniško jezero, pošta Dobrovnik, Prekmurje. »MARTJANSKA« za lovske terierje, lastnik Jože Trajbar, Martjanci št. 16, Prekmurje.

»PILŠTAJNSKA« za resaste foksterierje, lastnik Albin Rauter, Lesično št. 5, pošta Pilštajn.

Kinološka zveza Slovenije

Erlahov oče iz Srednje vasi v Bohinju, ki mu je kragulj odnašal kokoši, pravi: »Navezal sem mu zvonec, da bo s kraguljem konec.«

Foto P. Adamič